ערשטע רשימה פון די זוכי בגורל — זעה 3-טע זייט

פרייז 10 גראשען

היינט 10 זייטען

NAJER FOLKSBLAT

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

נייער פאלקסבלאט

№ 197	Łódź, Niedziela 24 sierpnia 1930 r.	אכטער יאהרגאנג	לאדז, זונטאג, ל׳ אב תר״ץ	№ 197

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

פרעמיער סלאווען אין דימיסיע

ער קען נישט זיין גלייכצייטיג פרעמיער און פרעזעס פון ב. ב. קלוב. — דער סיים זאל פונאנדערגעלאזט ווערן און עס וועט בעשטימט ווערן נייע וואהלען. — אינטערנאציאנאלע לאגע סבה פון דימיסיע ? — אפאזיציע ערווארט א שארפען קורס

מארשאל פילסודסקי שאפט א נייע רעגירונג

די מאטיווען פון פרעמיער סלאוועקס דימיסיע

װאר שא, 23. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט באלד אין די פריה-מארגען שעהן האט איינגערופען די אלגעמיינע אויפמערקזאמקייט דער פאקט, וואס פון ספאלא איז פלוצלינג אוועקגעפארן קיין ווארשא דער מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי.

דורך האלב איינס א זייגער איז פרעמיער סלאוועק אהער אין שלאס און האט אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט׳ן מלוכה-פרעזידענט. פרעמיער סלאוועק האט ערקלערט, אז ער האט בדעה זיך אנצוגעבען אין דעמיסיע.

אלס מאטיוו האט פרעמיער סלאוועק אנגעגעבן, אז ער איז מיד פון דער ארבייט. ער האט די גאנצע צייט נישט געקענט קיין אורלויב א חוץ דעם קען ער נישט גלייכצייטיג ערפילען די פונקציעס פון פרעמיער מיניסטער און פון פרעזעס פון ב. ב.-קלוב.

איינס א זייגער בייטאג איז אין שלאס געקומען מארשאל פילסודסקי, וועלכער האט צוזאמען מיט׳ן מלוכה-פרעזידענט און פרעמיער סלאוועק ארומגערעדט די געשאפענע לאגע.

נאכ׳ן בעקענען זיך מיט דער מיינונג פון מארשאל פילסודסקי, האט דער מלוכה-פרעזידענט בעשלאסען נאכצוקומען די בקשה פון פרעמיער סלאוועק וועגן דימיסיע.

זיבען א זייגער אין אווענט האט פרעמיער סלאוועק איבערגעגעבן א שריפטליכע בקשה, וועגן דימיסיע. דער מלוכה פרעזידענט האט די דימיסיע אנגענומען און גלייכצייטיג איבערגעגעבן דעם פרעמיער מיניסטער צו ערפילען די פונקציעס פון פרעמיער.

פרעמיער סלאוועק וויל נישט זיין קיין „מעדכען פיר אלעס"

ערקלערט מארשאל פילסודסקי

װאר שא, 23. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). זעקס א זייגער אין אווענט איז פארגעקומען א זיצונג פון מיניסטעריען-ראט. אין דער זיצונג האט זיך אויך בעטייליגט מארשאל פילסודסקי. אלע מיניסטארען האבען מסכים געווען צום בעשלוס פון פרעמיער סלאוועק.

דאן האט מארשאל פילסודסקי דערציילט, וועגן זיין געשפרעך מיט׳ן מלוכה-פרעזידענט און האט ערקלערט, אז ער איז גרייט אנצונעהמען דעם אמט פון פרעמיער.

וועגן דעם בעשלוס פון פרעמיער סלאוועק האט פילסודסקי ערקלערט פאלגענדעס: איך שאץ אפ בפול-שטענדיג די מאטיווען פון פרעמיער סלאוועק. אנומיסטען געפעהלט מיר דאס וואס פרעמיער סלאווען וויל נישט זיין קיין „מעדכען פיר אלעס" איך קאן אויך נישט זיין קיין „מעדכען פיר אלעס" און דעריבער וועל איך מיר אויסזוכען א סיסטעם פון ארבייט אויף גוט מיט די קאלעגען מיניסטארען, וועלכע איך וועל נישט איבערשטערן און ספעציעל מיט׳ן פינאנץ-מיניסטער, וואס זאל מיר ערלייכטערן מיין ארבייט אלס פרעמיער.

מארשאל פילסודסקי האט אויך ערקלערט, אז אין זיין קאבינעט וועט ער שאפען דעם אמט פון א מיניסטער אהן א טעקע. אויפ׳ן דאזיגען אמט וועט פערשטעלט ווערן דער מיטארבייטער פון מארשאל פילסודסקי פולקאווניק בעק.

מארשאל פילסודסקי האט נאך בעטאנט, אז צוליב דעם, וואס ס׳איז היינט שבת וועט ער געבען אפיציעלע ענטפער דעם מלוכה-פרעזידענט ערשט מאנטאג.

מארשאל פילסודסקי אלס פרעמיער זאל זיין א ענטפער אויף דער געשאפענער אינטערנאצ. לאגע

װאר שא, 23. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

אין אווענט האט פרעמיער סלאוועק בעקומען א בריף פון מלוכה-פרעזידענט אז די דימיסיע איז אנגענומען געווארען. אזעלכע בריף האבען אויך בעקומען אלע מיניסטארען.

אין די פאליטישע קרייזען גיט מען איבער, אז עס איז שוין כמעט זיכער, אז מארשאל פילסודסקי וועט זיין פרעמיער.

עס הערשט אויך די איבערציינונג אז פרעמיער סלאוועקס בעשלוס איז נישט קיין צופאל. אמת איז, אז פרעמיער סלאוועק האט ארצט ברעה אנטעגנסמער זיך צו פערנעהמען מיט דער ארבייט, און דער סאנאציע, אבער דאך איז זיין דימיסיע נישט קיין צופאל. מען איז כמעט זיכער, אז דער סיים וועט נאך איינציגען צוזאמענגערופען ווערען און אויף דער ערשטער זיצונג וועט ער פונאנדערגעלאזט ווערען און עס וועט בעשטימט ווערען נייע וואהלען.

צווישען די פערשידענע ווערסיעס און פליאטקעס וואס עס האבען זיך פערשפרייט וועגען דער דימיסיע פון פרעמיער סלאוועק ווערט צווישען אנדערע אנגעוויזען, אז די דימיסיע האט א שייכות מיט דער געשאפענער לאגע אויף דער אינטערנאציאנאלער ארענע. דאס בעשטימען דעם מארשאל פילסודסקי אלס פרעמיער זאל זיין א ענטפער אויף דער דייטשער רעוויזיאניסטישע פלענער, טרעוויראנוס רעדע און אזוי ווייטער. ווייל עס איז א פאקט, אז מארשאל פילסודסקי בלייבט ווייטער אויך קריגס-מיניסטער און די בעשטימונג פון מארשאל פילסודסקי אלס פרעמיער זאל זיין א מעמענטא פאר אייראפא.

צוויי וואכען וועגען אפער זיכער. אז דער איצטיגער סיים וועט שוין לאנג נישט עקזיסטירען און אז עס וועט בעשטימט ווערען נייע וואהלען, א בעשטעטיגונג פון דער צווייטער ווערסיע, ד.ה. אז עס גייט צו וואהלען, זעהט מען, אז פרעמיער סלאווען האט איר בערגעגעבען אויסשליסליך די ארבייט אין ב.ב.-קלוב.

די אפאזיציע ערווארט א שארפערען קורס

װאר שא, 23. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

אין די אפאזיציע - קרייזען ערווארט מען אין שייכות מיט דער ענדערונג אויפ׳ן אמט פון פרעמיער א שארפערען קורס, מען ערווארט אויך, אז די צוזאמענפאהרען פון צענטראלעוו וואס דארפען פארקומען דעם קומענדיגען חודש אין נאנץ פוילען הערונטער אויך אין לאדז, וועלען נישט ערלויבט ווערען.

בלוטיגע וואהל-אקציע אין דייטשלאנד

3 דערהרגעטע און פיעל פערוואונדעטע בעת א וואהל-פערזאמלונג

בערלין, 23. (פאט.) די וואהל-קאמפאניע צום דייטשען פארלאמענט קוסט פאר ווען א זעהר אנגע-שטרענגטער אטמאספער, וואס גפינט דעם אויסדרוק אין א רייה בלוטיגע טרעפאקטען.

נעכטען איז אין בעגצלאו געקומען צו א בלוטיגען צוזאמענשטויס צווישען היטלעראווצעס און קאמוניסטען. דאס איז געווען דער בלוטיגסטער צוזאמענשטויס וואס איז בייזאצט פארגעקומען בעת דער איצטיגער וואהל-קאמפאניע. די פאליציי האט געשאסען בכדי צוצוטרייבען דעם המון וועלכער האט אנגענומען א דראהענדיגע שטעלונג, צוליב דעם, וואס די ארטיגע פאליציי-כחות זענען נישט גענוג געווען, איז ארויסגערופען געווארען צו הילף פאליציי פון בארזשעליץ, עס זענען פערהאן 3 דערהרגעטע און א סך פערוואונדעטע.

עסען, 23. (פאט.) פרייטאג אין אווענט איז אין עסען איינגעשארט געווארען א פערזאמלונג פון די רייכספארטיי. די קאמוניסטען האבען געפרובט צו שטערען און עס איז זיכער געקומען צו גרויסע צוזאמענשטויסען. די פאליציי האט גענוצט אטער-ווענירען מיט גומענע שטעקענס און צוטריבען די פערזאמלונג.

האנאווער, 23. (פפ. טעל.) צוליב די אפטע צוזאמענשטויסען פון דער פאליציי מיט קאמוניסטען איז אין האנאווער ארויסגעגעבען געווארען א פעראורדנונג, וואס פערווערט איינצואורדנען וואהל-פערזאמלונגען און דעמאנסטראציעס נאך 10 א זייגער אין אווענט.

דער איבער-פרעזידענט פון האנאווער, דער בעקאנטער סאציאל-דעמאקראט נאסקע האט צוזאמענגערופען די פאליציי-קאמיסארען אויף א בעראטונג וועגען אנגעהמען מיטלען צו בעקעמפען דעם וואהל-טעראר.

דייטשלאנד שטיצט זיך אויף איטאליען

אין איהרע רעוויזיאניסטישע פלענער

בערלין, 23. (פפ. טעל.)

די אפיציעלע „דייטשע אלגעמיינע צייטונג" רעדט איצט אין אנטאטיקעל די שטעלונג איטאליענס אלס גרויסמאכט און שטעלט פעסט די סאלידאריטעט פון אינטערעסען צווישען דייטשלאנד און איטאליען.

די רעוויזיאניסטישע טענדענצען פון איטאליען האבען צוגעגעבען א אייגענטליכען כאראקטער נאכ-דעם ווי עס איז אין ווארשא. אין דעמזעלבען גייסט האט די איטאליענישע פרעסע געפאדערט די צוריקגאבע פון א׳בער-עטיין, און דעם זעלבען גייסט האט מען אויך אין איטאליען קאמענטירט טרעוויראנוס רעדע. די רעגירונג פון די גרעניץ — שרייבט די צייטונג — איז היינט די לאזונג פון טאג.

מיטדעם איז מען געווען זיכער אז אין פאל פון א קאנפליקט צווישען פראנקרייך און דייטשלאנד וועט זיך איטאליען שטעלען אויף דער פראנצויזישער זייט ווייל זי האט געהאט דערביי עפיס צו געווינען. אצינד האט אבער שוין נישט אין בעטראכט.

איצט פרעגט די איטאליענישע „ריבונא" ערטער-לין ארוים געגען דעם אז פראנקרייך זאל אנטואפנען איהר שטארקסטע גאנץ אייראפע

נישט געלונגענע פערשווערונג אין ליטע

וואלדעמאראס האט געוואלט פערכאפען די מאכט און ערקלערען דיקטאטור

קאוונא, 23. (ספ. טעל.)

דא זענען אנגעקומען ווייטערדיגע פרטים וועגען דער געפלאנטער איבערקערעניש אין ליטע.

די פערשווערונג איז דער שפיץ, פון וועלכער עס איז געשטאנען דער אנפיהרער פון פינפטען פיע־מאסט־פאלק איז געווען ארגאניזירט און הסכם מיט וואלדעמאראסעס פרוי. אין דער נאכט פון 20־טען אויף'ן 21־טען אויגוסט האבען אפטיילונגען פון די פערשווערער, וואס זענען בעשטאנען פון סטודענטען און אפיצירען געוואלט פערכאפען אלע רעגירונגס־בנינים. פאר וואלדעמאראסען זענען געווען צוגע־גרייט 3 אויטאס, וואס האבען איהם געוואלט איבער־פיהרען קיין קאוונע, בכדי דארט צו פערעפענטליכען א דיקטאטור.

די פערשווערער האבען געהאט בדעה צו ער־מארדען 12 פערזאן, הערונטער דעם פרעזידענט סמעטאנא, דעם קריגס־מיניסטער און שעף פון דער געהיים־פאליציי רוסטעיקיס.

דער פלאן איז נישט געלונגען צוליב דעם פריה־צייטיגען אטענטאט אויף דעם שעף פון דער געהיים־פאליציי. די צוויי אטענטאטען האבען געוואלט רוס־טעיקיסען אריבערציהען אויף דער זייט פון די פער־שווערער, ווען דאס איז זיי נישט געלונגען און מ'האט האבענדיג אז ער זאל זיי נישט פערראטען האבען זיי איהם געוואלט ערמארדען.

דריי טעג אויף די כוואליעס פון אקעאן

ניו־יארק, 23. (ספ. טעל.)

א שיף, וואס איז געגאנגען צו די ברעגעס פון פראזיליען האט אנגעטראפען אויף א שטח פון 350 קילאמעטער פון באהיא אויפ'ן אפענעם ים א תיה־דראפלאן פון דער פאסאזשיר־ליניע פערנאמבוקא—ריא־דע־זשאנייראו.

דער הידראפלאן האט צוליב א דעפעקט פון מאטאר זיך געמוזט אראפלאזען און דריי טעג האט ער זיך געהאלטען אויף די כוואליעס פון אקעאן.

די פאסאזשירען און מאנשאפט פון הידראפלאן זענען אויסגעמאטערטע געבראכט געווארען קיין באהיא.

ווידער א אטענטאט אויפ'ן שנעל־צוג

בוקארעסט־לעמבערג

לעמבערג, 23. (ספ. טעל.)

א גרויסע אויפרעגונג האט דא ארויסגערופען די ידיעה וועגען א צווייטען פרוב פון אנאטענטאט אויפ'ן שנעל־צוג לעמבערג—בוקארעשט.

צווישען די סטאציעס אטיניא און וואראנא איז דער שנעל־צוג מיט'ן גאנצען אימפעט ארויפגעפאה־רען אויף א ריזיגען שטיין. צום גליק האבען די רע־דער פון לאקאמאטיוו אפגעשטעלט דעם שטיין, און עס איז נישט געשעהען קיין קאטאסטראפע.

35 יאהר געווען בעגראבען אין פאלאר־אייז

געפינען די פערשווינדענע פאלאר־עקספעדיציע פון יאהר 1895

שטאקהאלם, 23. (ספ. טעל.)

פון גראמסא איז מען מודיע אז א שוועדישע וויסענשאפטליכע עקספעדיציע האט אויף איינעם פון די אינזלען פון פראנץ יאזעף ארכיפעלאג גע־פינען אין אייז דעם טויטען קערפער פון דעם בעקאנ־טען שוועדישען פאלאר־פארשער סאלאמאן אנדרעע. וועלכער איז צוזאמען מיט צוויי חברים סטרינדבערג און פרענקעל, מיט 33 יאהר צוריק ארויסגעפלויגען אויף א לופט־באלאן פון שפיצבערג אויפ'ן צפון־פאל און זייט דעמאלט פערלוירען געגאנגען. דעם קער־פער פון דעם פארשער האט מען געפונען אין א גע־צעלט נעבען געצעלט האט מען געפינען די קער־פער פון זיינע חברים. א חוץ דעם האט מען אין געצעלט געפונען אנדרעעס טאג־בוך, וועלכען ער האט געפיהרט ביז צו זיין לעצטע מינוט.

קאנפערענץ פון רומענישען אינערן־מיניסטער

מיט פארשטעהער פון אמעריקאנער יודישע קאנגרעס

בוקארעשט, 23. (יט"א טעלעגראפיש).

דער רומענישער אינערן־מיניסטער האט אפגע־האלטען א 2־שעהדיגע קאנפערענץ מיט די פאר־שטעהער פון אמעריקאנער יודישען קאנגרעס בארון און ציממערמאן.

בעת דער קאנפערענץ איז ארומגערעדט גע־ווארען די לאגע פון די יודען אין רומעניען.

אויסערגעוועהנליכע איבערראשונג פאר'ן לאדזער פובליקום!

די פאפולערע און קאנקורענצלאזע פערפומעריע פירמע ד. מארקוס אין לאדז, פיעטריקאווער 59, טעל. 128-02, האט פארגעבריים איבערראשענדע סורפריזען פאר דער געעהרטער קונדשאפט. יעדער קונדע בעקומט ביים קלענסטען איינקויף געצליין גראטיס א שטיק טואלעט־זייף מיט א שאכטעל פודער. אויסערדעם ווערען אלע קאסמעטישע ארטיקלען בערעכנט צו שטרענגע פאבריקס־פרייזען. ווער עס קויפט ביי מיר איינמאל, בלייבט אויף שטענדיג מיין קונדע. געדענקט די אדרעס.

א הערציגען פאהרט־געזונט און א גליקליכע רייזע

ווינשען מיר אונזער ליבען איידעם און שוואגער

טשארלי קאליש מיט זיין פרוי

און קינדער

צו זייער צוריקרייזע נאך אמעריקא

מארקוס קאץ און פרוי
ו. יונקער און פרוי
ה. וואלדמאן און פרוי
א. פאושענצקי און פרוי
י. דרוקער און פרוי, דאנציג

מזל־טוב ווינשען מיר אונזער געעהרטען פערוואלטונגס־מיטגליד

משה נאפארסטעק און פרוי

צו דער חתונה פון זייער ליבען זוהן

אברהם דוב מיט פרל.

זיסעל יכבד קוויאטקאווסקי

און דעם יונגען פאר א גליקליכען צוזא־מענלעבען.

חברה „עץ־החיים", נאוואמיעסקא 22

אכטונג,

טארג און מארק־שטייערס

זונטאג, דעם 24 אויגוסט פינקטליך 1 זייגער צום 1 טערמין קומט פאר א אויסערארדענטליכע

אלגעמיינע

פערזאמלונג

אין לאקאל פון צענטראלען קליינהענדלער־פעראיין פאמארסקא 15 וועגען זעהר וויכטיגע פראגען. אין פאל פון נישט גענוגענדע צאהל מיטגלי־דער קומט פאר צום צווייטען טערמין פינקטליך 5 זייגער ביי יעדע צאהל מיטגלידער

איינגאנג נאר פאר מיטגלידער מיט אכטונג

די פערוואלטונג

סעקציע טארג און מארק־שטייערס

אכטונג!

אלע חברים פון „מזרחי", „צעירי־מזרחי" ברורי" ווי אויך סימפאטיקער ווערען אויפגעפאדערט צו קומען אויף דער

ארגאניזירונגס־פערזאמלונג

פון בלימעל־טאג

לטובת קרן החלוץ המזרחי

וואס קומט פאר זונטאג דעם 24 8 אויגוסט 8 אין אווענד אין לאקאל קילינסקיגא 44 מיט די בעטייליגונג פון חבר ההנהלה משה לאופנאם.

ערשיינט מאסענווייז און פינקטליך!

גאנץ לאדז

קויפט איין די קאסמעטיק

ביי דער בעוואוסטער פערפומעריע

I. DRUKIER,

Zawadzka 5 Tel. 175-92

פאר אנגראסיסטען – בעדייטענדער ראבאט.

די רענאמירטע ערציהונגס־אנשטאלט פון 7־קלאסיגע שולע און פרעבלשולע

קאצענעלזאן־נאחומאב

8 נאר לודקא 8 (צווישען נאוואמיעסקא און ווסכאדניא)

טעלעפאן 177-01 (פון 11 ביז 2)

קינדער אין שול־צוגאנג עלטער ד. ה. פון 7 ביז 15 יאהר ווערען א גענומען אין די קלאסען: A, B, C, I, II, III, IV

אין פארבערייטונגס־קלאס A° ווערען אנגענומען ענטוויקעלטע קינדער פון 7-5½ יאהר. אין די פרעבל־שולע (שפיל־שולע) קינדער פון 7-3 י.

חוץ דעם אלגעמיינעם שול־פראגראם, קענען די ארטאדאקסישע קינדער געניסען פון נאכמיטאג־חדר וואו ס'ווירד געלערנט גרונדליך אלע למודי־קודש, דהיינו: חומש, רש"י, נ"ך, גמרא, ותוספות דורך מלמדים־ספעציאליסטען אונטער דער פערזענליכער השגחה און הנהלה פון בעוואוסטען למדן ר' יעקב בנימין קאצענעלזאן

בעמ.: די צאהל שעה'ען, ווי אויך מלמדים פאר למודי־קודש זענען היי־יאהר בעדייטענד פערגרעסטער.

פאר פויש שוואכע קינדער, ווי אויך פאר אונבעמיטעלטע עגויסטירט

נאכמיטאג שולע | ביז 50% בילינער | נאכמיטאג
נאכמיטאג חדר | | פ עבלשולע

יודישער קולטור־אמט פון די פראפ. פעראיינען

אין לאדז.

ווילנער טרופע

XV יאהר.

שטאטיש טעאטער

צעגעלניאנא 63.

פרייטאג, ד. 29־טען אויגוסט ה. י. 8 אווענט קומט פאר

א פייערליכער

געזעגענונגס־אווענט

מיט דער אויפ־פיהרונג פון

און א רעפעראט פון ח'

גולם י. ליכטענשטיין

בילעטען צום פרייז פון 75 גר. ביז 3.50 גילדען צו בעקימען: פאר פעראיינס־מיטגלידער אין זייערע פעראיינען, פון דינסטאג ביז דאנערשטאג אווענט (פאר ארבייטסלאזע אומזיסט) און פאר נישט מיטגלידער, פאר דער פארשטעלונג ביי דער קאסע פון טעאטער.

גארדעראבע פריי! גארדעראבע פריי!

אויפפאדערונג.

דערמיט פאדערן מיר אויף אלע סוחרים פון טריקאטאזשען ווי אויך די אלע וועשערס, וואס ארבייטען טריקאטאזשען ווי אויך פון אלע האלעס, וואס ארבייטען אליין טריקאטאזש צו קומען היינט, זונטאג פינקטליך 7 א זייגער אווענד אין פעראיינס־לאקאל פון סוחרים־פעראיין פיעטריקאווער 10 וועגען אייגענע אינטערעסען און עגזיסטענץ־פראגען.

די סעקציע.

פ. ס. אין פאל ווען איינער פון די סוחרים וועט נישט קומען, פער־לירט ער זיין אייגענע עגזיסטענץ.

8323

א לעהרער

מיט רעגירונגס־רעכט 16 יאהר פראקטיצירט, ערטיילט לעקציעס פאר שילער און דערוואקסענע: פויליש, דייטש פראנצויזיש, מאטעמאטיק, און בוכהאלטעריע.

שיף, שוו. יאקובא 12

רעכטע אפיציגע 1 שטאק וו. 29

Dr. Niewiażski

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 8–10, 1–3, 5–9.

די לייטונג

פון בעוואוסטע ארטאדאקסישען לעהר־אנשטאלט

„בית־תלמוד"

פון אליעזר פאסטערנאק

אין לאדז

פיעטריקאווער 18) טעלעפאן 157-16
ווסכאדניא 41)

מאכט בעקאנט, דאס פאר די תלמידים, וועלכע האבען געענדיגט די מחלקה ז, ווערט געעפענט

א מחלקה גבוהה

אונטער דער השגחה פון בעוואוסטע לומדים בעלי הוראה. און פאר למודי־חול וועט זיין טעטיג

8־קל. גימנאזיאל־קורסען

אונטער דער לייטונג און מיטארבייט פון בעקאנטע גימנאזיאל־פראפעסארען.

גלייכצייטיג ווערט בעקאנט געמאכט, דאס אין אונ־זער מוסטערהאפט איינגעארדענטען

גן־ילדים (פרעבעל־שול)

אונטער דער השגחה פון ספעציאליסטען־פעדאגאגען ווערט אנגענומען קינדער פון 5 יאהר אן, וועלכע ווערען געבראכט און א היים געפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.

איינשרייבונגען קומען פאר אין שול־קאנצעלאריע פון 9–2 און פון 4–7 נאכם.

די לייטונג.

Kilińskiego 120

וויכטיג פאר דער יודישער בעפעלקערונג פון דרום'דיגען טייל פון אונזער שטאט

(שייבלערס ראיאן), וואו עס האט זיך געעפענט אן אפטיילונג פון

קאצענעלזאנ'ס גן־ילדים (פרעבעל־אנשטאלט)

און א מאדערנע 7 קלאסיגע שול מיט א רעגירונגס־פראגראם וואס געמט אויך אריין אין

א גרויסער מאס העברעאישע למודים און רעליגיע

קינדער (פון 4 יאהר אין פרעבל־שולע און פון 6 יאהר אין שולע) ווערען איינגע־שריבען יעדען טאג פון 10 ביז 1 פארמיטאג אין דער קאנצעלאריע פון דער שולע.

געשטארבען לוסיען וואלף

דער גרינדער פון ועד=הקהלות אין ענגלאנד

וואַרשא, 23 (טעלעפאניש דורך יט"א) **שפעט ביינאַכט איז קיין ווארשא אנגעקומען די ידיעה פון לאנדאן, אז עס איז דארט געשטארבען דער בעריהמטער זשורנאליסט און דיפלאמאט לוסיען וואלף.**

לוסיען וואלף איז געווען איינער פון די פראמינענטסטע פערזענליכקייטען פון ענגלישען יוהענטום. ער איז געווען דער ארגאניזאטאר און ערשטער פרעזעס פון ענגלישען ועד הקהלות און אויף דעם אמט האט ער אפט אינטערווענירט לטובת דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען און רומעניען. ער איז אויך געווען מיטגליד פון קאמיטעט פון די יודישע דעלעגאציעס אין פאריז און האט פיל מיטגעהאלפען ביים שאפען די אינטערנאציאנאלע מינדערהייטס-טראקטאטען. ביי דער פעלקער-ליגע האט ער געשאפען דעם רעפערראט פאר די אויסוואנדערער.

לוסיען וואלף איז געשטארבען אין עלטער פון 73 יאהר.

דייטשער לופט-פליהער אונערווארטעט אפגעפלויגען קיין אמעריקא

פרובען איינצואָרדנען רעגולערע לופט-קאמוניקאציע איז דריי עטאַפּען

ניו-יארק, 23. (ספ. טעל.)

דער דייטשער לופט-פליהער גראנאו איז נאכן אונערווארטעט, נעכטען ארויסגעפליגען פון דער אינזעל זילט, אויף דער אינזעל איסלאנד, קיין אמעריקא.

דער לופטפליהער האט זיך היינט אראפגעלאזט אין גרענלאנד, גראנאו האט בדעה ארורכצופליהען די שטרעקע אין דריי עטאפען.

בערלין, 23, (אג.) לויט ידיעות פון מאנטרעאל איז דער דייטשער לופטפליהער גראנאו היינט ארויסגעפלויגען פון גרענלאנד קיין קאנאדא.

דער אונערווארטעטער סטארט פון דייטשען לופט-פליהער האט אין אמעריקא ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג, עם הערשט די איבערצייגונג, אז צוליב דעם וואס דער דירעקטער פליה איבער'ן אקעאן האט זיך ארויסגעוויזען פאר מעגליך וועלען איצט געמאכט פראבען איינצואָרדנען א רעגולערע לופט-קאמוניקאציע דורך איסלאנד און גרענלאנד.

בריטישע רעגירונג פאדערט

בעזייטיגען די שארפע שטעלען אין בעריכט פון דער מאנדאט-קאמיסיע

לאנדאן, 23. (יט"א טעלעגראפיש).

דער פארשטעהער פון דער בריטישער רעגירונג האט זיך געווענדעט צו דער מאנדאט-קאמיסיע, אז זי זאל בעזייטיגען איניגע שארפע שטעלען בנוגע דער בריטישער רעגירונג. אין איהרע בעמערקונגען וועלכע דארפען פארגעשטעלט ווערען דער סעסיע פון פעלקער-ליגע-ראט.

דער בעריכט וועט אפיציעל פערעפענטליכט ווערען דעם 25 ה. ח. ווי יט"א דערוויסט זיך איז דער פארזיצער פון דער מאנדאט-קאמיסיע ארויסגעפאהרען קיין העלסינגפארס, פון זיך דארט צו בערשטענדיגען מיט'ן מיניסטער פרא קאפעל, וועלכער דארף אויך דער זיצונג פון פעלקער-ליגע-ראט אפגעבען א בעריכט פון דער מאנדאט-קאמיסיע.

נענף, 23. (יט"א טעלעגראפיש).

ווי יט"א דערוויסט זיך וועט די סעסיע פון פעלקער-ליגע-ראט וועלכע האט געדארפט זיך עפענען דעם 5-טען סעפטעמבער אפגעלעגט געווארען אויפ'ן 10. דער טערמין ווען סעסיע בעהאנדלט ווערען דער א"י-בעריכט איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

פארשטעהער פון דער אמעריקאנער יודישער ארבייטערשאפט אין תל-אביב

ירושלים, 23, (יט"א טעלעגראפיש).

קיין תל-אביב זענען אנגעקומען די פארטרעטער פון דער אמעריקאנער יודישער ארבייטערשאפט. וועלכע פאהרען אויף דעם אלוועלטליכען קאנגרעס פון ציוניסטענדע א"י, וועלכער וועט צוזאמענגערופען אויפ'ן זיבען-און-צוואנציגסטען סעפטעמבער אין בערלין. די דעלעגאציע איז אויפגענומען געווארען דורך דער הסתדרות.

אויף דער אויפנאהמע האט דער אמעריקאנער דעלעגאט פיינשטאט איבערגעגעבען א בעגריסונג פון א"י-ארבייטערשאפט אין נאמען פון דער אמעריקאנער ארבייטער-פעדעראציע. די בעגריסונג איז אונטערגעשריבען דורך'ן פרעזידענט פון דער פעדעראציע גרין און ווינשט דער יודישער ארבייטערשאפט אז אין גרויסע ערפאלג אין איהר ארבייט.

די „סעמיטישע איינהייט" געגען דעם אראבישען אלגעמיינעם-שטרייק

ירושלים, 23, (יט"א טעלעגראפיש).

אין פאלעסטין בולעטין איז פערעפענטליכט געווארען א בריף פון דער געזעלשאפט „סעמיטישע איינהייט" אין וועלכען סווערט ארויסגעטראטען געגען דעם פלאן פון אנאראבישען אלגעמיינעם שטרייק אין א"י.

אין אן אראבישע צייטונג איז אפגעדרוקט געווארען א רשימה פון 26 אראבער, וועלכע זאלען זיין ערמארדעט געווארען בעת די אומרוהען אין ירושלים. די דאזיגע רשימה ווערט פערעפענטליכט צום ערשטען מאל.

שטאטיש טעאטער

ציגעל-גאס 63.

די לעצטע גאסטראלען-וואך פון דער

ווילנער טרופע

יאר XV אנט. מ. מזאה. יאר XV

היינט, זונטאג, דעם 24-טען, אויגוסט, 8.45 אוועגד

„דער גולם"

פון ה. לייוויק

פערזאנען:

מהר"ל	יעקב וויסליץ	טאדעאוש	שמחה נאטאן
גולם	דניאל שפירא	מאנאך	יואל בערגמאן
שמש	מיכאל מאסינגער	אליהו הנביא	יעקב מאנסדארף
רביצין	רבקה גאמארסקא	משיח	דוד בירנבוים
דבורה'לע	אסתר גאלדענבערג	בעקרייצטער	יעקב קורלענדער
תנחום	יוסף קאמען	דער גייסט פון גולם	*.*
2-טער גולם	מנחם דיאמאנט	די געשטאלט פון טאדעאוש	*.*

רעזשי און אינסצעג.: דוד הערמאן. מוזיק: הענעך קאן. קאסטיומען און דעקאר.: וו. וויינגרויב. כארעאגראפיע: לאה ראטבוים. ג.-רעזשיסער: מנחם דיאמאנט

מארגען, מאנטאג, דעם 25-טען אויגוסט, 8.45 אוונט

„גולם" פון ה. לייוויק

אעראפלאן פאלט אין א וואסער-רעזערוואר — פליהער דערטרינקען

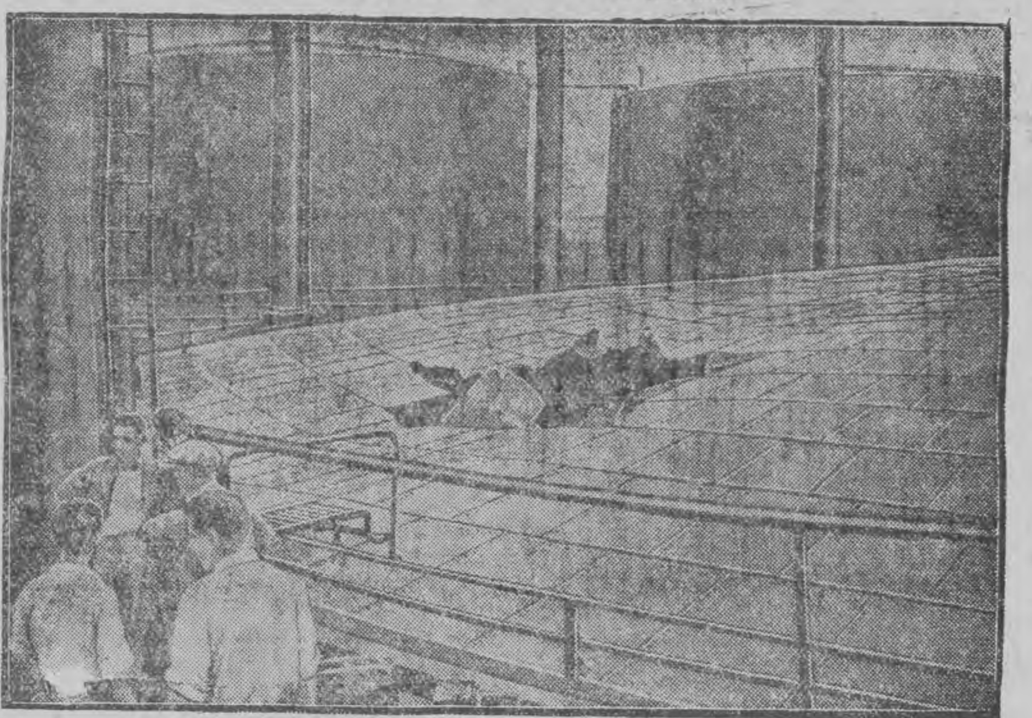

ערשטע רשימה פון די זוכי=בגורל

פון גרויסע פרעמיען=קאנקורס פון „נייעם פאלקסבלאט"

3=טע סעריע — ערשטע רשימה:

א שווייצארישער פאטעפאן

1) ישראל פאמעראנץ, נ. צעג. 38.

דעמעסטארען

2) יודעל נושטאדט, אלעקסאנדריסקא 18.

פעלד-בעטלעך

3) ש. אליאקאוויטש, אלעקסאנדראווסקא 22.

פעלד-בענקלעך

4) שרה ראזענבלאט, נאוואליפיע 13.
5) ליפע גאטערמאן, נאוואטקיסקא 19.
6) דוד גאלדשטיין, וואלבארסקא 18.

לעזשאקעס

7) ב. פ. שעראאוויטש, פיעטריקאווער 7.

א קינדער-לעזשאק

8) סאלא גאלדמאן, אלעקסאנדראווסקא 24

אלעס פון דער ערשטער לאגער פאבריק פון פעלד-בעטען „פאלמא-פאטענט", ש. שווארצאווסקי, לאדז, פולנאצנא 24.

צו א פערטעל טוץ פאטאגראפיעס

פון קונסט-פאט. אנשטאלט „פאריזיען"

9) ל. סאפאשניק, פראנציסקאנער 56.
10) משה קראכמאליק, שוו. יאקובא 7.
11) לייבעל מאנין, צעג. 34.
11) ל. בריל, פאמארסקא 3.
13) א. טיקראם, לוטאמירסקא 25.

מענער-היטען פון דער פירמע שווארצבערג פיעטרקאווע 50

14) שמעון שטערמאן, זגערזשער 59.
15) ח. שרער, הרעווגאווסקא 21

פולאווערס

16) מ. גאלדבערג, פולנאצנא 8.
17) ל. קאץ, בזשעזשינער 56

חודש=אבאנעמענט

18) מרדכי וואלף בעלפער, אלעקסאנדריסקא 2.
19) רבקה רייזנמאן, סקלאראווא 11.

קעלניש בלומען=וואסער

20) י. מאשקאוויטש, קילינסקיעגא 127.
21) פ. כוואט, פיעטריקאווער 92.
22) ל. זאקס, בזשעזשינער 43.
23) דארקא קרייצער, זגערזשער 74.
24) עסטערא האנינמאן, גלובנא 42.

פ-רפום-באמבאניערקע

25) רעגינא אבוואלד, נאווא זארשעווסקא 19.

עלעקטרישע טאשען=לעמפלעך

26) אהרן בלומענטאל, טארגאווא 39.
27) ח. נערבער, זאמענהאף 13.
28) אברהם ציגעלבערג, קאנסטאנטינער 46.
29) מאיה ברילאנט, זגערזשער 38.
30) הערש רובינשטיין, בזשעזשינער 23.

קינא=בילעטען אין קלאנג-פילם-טעאטער „קאפיטאל"

31) ברוך קארפ, צמענטארנע 3.
32) חיים פעלדמאן, אלעקסאנדריסקא 25.
33) מ. וולאך, ריבנא 9.
34) י. שערארוקי, לאגעווניצקא 9.
35) שמחה צווינגהאפטין, פארושעווסקא 34.
36) מ. צוקער, מלינארסקא 14.
37) ישראל גאלדשטיין, גדאנסקא 31.
38) משה הירש פראפאט, ב. יאסעלעוויטש 20.
39) דבורה קואר, מלינארסקא 20.
40) אברהם נאטאנזאן, קאמיענגא 7.
41) לייב קופערבלום, מאקאושעווסקא 36.
42) חיים וואלדמאן, נארוטאוויטש 50.
43) מרדכי הילף, קרוטקא (באלוט) 4.
44) אריה פאזנאנסקי, זגערזשער 80.
45) פ. זילבערשטיין, אגרושעיא 30.
46) ה. ל. פארנשטיין, זאווארוקא 28.
47) יאקוב דרעסלער, ושעלאנא 17.
48) נאטאן סלארקעוויטש, טראוגוטא 10.
49) י. עפנער, פאלודניאווא 6.
50) ברכה גליימאן, סאלנא 5.

די אלע אויסגערעכנטע זוכי בגורל קענען די געוואונענע פרעמיעס אפנעהמען אין אדמיניסטראציע דינסטאג דעם 2-טען סעפטעמבער ד. י. פון 6 ביז 7 אין אוונט.

לאָדז, 24 אויגוסט 1930

נייער פאָלקסבלאַט

לאָדז, 24 אויגוסט 1930

נייע ליניעס פון דער וועלט-פּאָליטיק

מיר שטעהען שוין ביים אנהויב פון אן איבערבראָך אין דער וועלט-פּאָליטיק.

אין מזרח, אין דעם ריזיגען רוסלאַנד הויבען זיך אָן פון דעם רעוואָלוציאָנערען כאַאָס און דעם ביז-אַלעם צוריקציאָליזירען חורבות נאָך האַלב-געפּעלדיגע כּאַנמורען פון עפּעס א נייעם לעבען... די לאָזונג זיך נאָר אַלץ נישט קלאָהר און היטלער אויפמערקזאַם; אבער פאַר דעם, וואָס האָט אנגעפאַנגען אָנ׳ג, איז קלאָהר און היטלער אַז דערצו די אַלע נעגאַטיווע זייטען פון דעם רוסישען לעבען קומט דאָרטען פאַר אויך אנאַטהויב פון עפּעס א גראַנדיעזע איינבוי-אונגס-אַרבייט... קיינער ווייס נישט, און וועלכע פאָרם זי וועט זיך אויסגיסען; איך מיין, אז ווייניגער פאַר אַלץ ווייסען דאָס די באָלשעוויקעס אַליין; אבער, אז פון דאָרטען הויבט אן אויסשפּראָצען א געוואַלדיגער כּוח, מיט וועלכען די וועלט וועט זיך מוזען אויף וועלכען ס׳איז אופן רעכענען, איז פאַר מיר געווען קלאָהר שוין מיט אנדערטהאַלבען יאָהר פריהער, בשעת מיין בעזוך אין רוסלאַנד...

אויס דעם דאָזיגען כּוח, האָלב פערשעמט, האַלב באַהאַלטען הערווילע, הויבען זיך אן אַרומצוזרעפירען די אַלע מלוכות, וועלכע האָבען פערלוירען די וועלט-מלחמה און וועלכע דער ווערסאַלער שלום-אָפּמאַך האָט „בעעוולה׳ט”...

דייטשלאַנד... שטעהט כּלומרשט, אז א זייט. דייטשלאַנד האָט בכלל ביז איצטער געשוויגען: די דייטשען ווייסען, אז מיט׳ן ווייגען קען מען ווערער שוועהר לאַגע נישט העלפען, און זיי האָבען געשוויגען ביז איצטער, און עקשנ׳דיג געשטרעבט צו דעם פּאַ־איינגען און אַנגעמאַלען זייערע כּוחות... „מיט רוסלאַנד”? — „אי וואָס!..” „עס איז גאָרנישט צו מאַכען!!..” אינדער־אמת׳ן אבער מערקט זיך עפּיס וואָס אַנדערש.

ווייטער — טערקיי איז קלאָהר און היטלער בע־בונדען מיט רוסלאַנד. פּערסיען — דערווייל נאָך נישט. אַפגאַניסטאַן — מיט רוסלאַנד.

א געוואַלדיגע בעדייטונג פאַר דעם אייראָפּעאישען גלייכגעוויכט האָט דאָס נייע מוסאָליניש-פאַשיסטישע קריגעריש איטאַליען.

האָט איטאַליען מיט רוסלאַנד געשלאָסען נאָר א האַנדעלס-אָפּמאַך? על כּל פּנים פאַלען די ליניעס פון דער איצטיגער איטאַליענישער אויסערן-פּאָליטיק צו־זאַמען מיט די רוסישע ליניען אָדער שטעהען לכל־הפּחות נאָהענט צו זיי...

עס איז קלאָהר, דאָס די פראַנצויזישע פּאָליטיק פון „איינקרייזען” אָדער „צעמיילען” רוסלאַנד האָט זיך נישט נאָר נישט איינגעבען, נאָר זי הויבט אן צו בעדראָהען פראַנקרייך גופא...

די לאַגע אין ווייטען מזרח וויל איך דאָ בכיון נישט בעריהרען, ווייל די דאָזיגע לאַגע איז נאָך נישט גענוג קאָנסאָלידירט און דער כּוחות-פערהעלטניש פון די אָסטאַזיאַטישע מלוכות איז נאָך נישט גענוג קלאָהר און היטלער.

דעריבער אפשר האָט דער שוויגענדיגער דייטש (מיט׳ן ראַגגס) מיט אַמאָל גענומען רעדען קלאָהרע און פעסטע דבורים?...

מ׳איז אין וואָרט — עס האָט זיך געשאַפען אָדער עס שאַפט זיך א נייע אָרגאַניזאַציע פון די דער עיקר דורכ׳ן ווערסאַלער שלום-אָפּמאַך בעעוולה׳טע מלוכות, וועלכע שטעלען זיך ענטקעגען דער פראַנצויזישער העגעמאָניע אין אייראָפּע.

ענגלאַנד דערנעהנטערט זיך אַלץ מעהר צו אַמע־ריקע. מיט רוסלאַנד זוכט זי אָפּצושטעלען די שאַרפ־קייט פון איהר ביז-איצטיגער פּאָליטיק.

פראַנקרייך, און דער פּערזאָן פון איהר בעגאַבטען אויסערן-מיניסטער אַריסטיד בריאַן, זעהט און מערקט די אַלע וואָלקענס, וועלכע קלייבען זיך אין אויף דעם פּאָליטישען הימעל. בריאַן פערשטעהט, אז עס איז נאָך דאָ נאָר איין וועג אויף צו ליקווידירען איינמאָל פאַר אַלע מאָל אַלע „אָהרגראַנשאַ״ס און „רעוואַנשען” (נקמות) — דאָס איז דער וועג, וואָס פיהרט צו א פעראייניגונג, מיט דייטשלאַנד, און צו דער דאָזיגער פעראייניגונג שטרעבט ער מיט אַלע כּוחות.

כּדי אבער, אַזא פעראייניגונג זאָל זיין באמת א פעסטע און א זיכערע, מוז פראַנקרייך ברענגען ערנס־טע קרבנות, פערשטעהט זיך, און דאָס ווילט זיך מס תּמא נישט... בריאַן זוכען וועגען — נישט די אַלטע האַלטיגירטע וועגען פון אָנסבירעווע און פערכאַפּען וועלכע קאָסטען אַזוי טייער און פיהרען מן־הכּל־סוף צו א מפּלה — ער זוכט נייע וועגען!

בריאַן שטרעבט צו אָרגאַניזירען „די אייראָפּע־אישע פעראייניגטע שטאַטען” — ער שטרעבט צו דער „פּאַן-אייראָפּע” מעדער-וועהגינגער אין דער קאַנ־צעפּציע פון דעם אונגאַרישען אויסגעבער פון דייטש־ען זשורנאַל „פּאַן-אייראָפּאַ”, קוּדענהאָוו-קאַלערגי וועלכע די גאַנצע אינטערעסאַנטע ערדעקישע סאָרעגמענען, אנגעמענע אַפּזאַטשטע פאַר א יאָהרען, האָבען אויף אַזאַ סכּאַ־דאַליען אופן דאָ גישט לאַנג אויסגעפּייפּט און ואַרשע! ווער עס קלייבט זיך נאָך עפּעס פּלאַנירען אין „די אייראָפּעאישע פעראייניגטע שטאַטען”, דער ווייס וואָס פאַר א געוואַלדיגע שוועריגקייטען עס שטעהען אין וועג פון הדבּנהרען דעם דאָזיגען גרויסען רעיון אין לעבען. שוועריגקייטען אבער ביי אַזא גרויסען רעיון טאָרען געווים קיינמאָל קיינעם נישט אָפּשרעקען.

און טשערעסטשוויגען וועקט ביי מיר עפּעס... א חשד די אייליגקייט, מיט וועלכען בריאַן האָט דעם דאָזיגען על־כּל־פּנים נאָך נישט גענוג דורכגעטראַכטען און אויסגעאַרבייטען פּלאַן אריינגעטראָגען אויף דער נאָהענטער זיצונג פון דער פעלקער-ליגע...

בריאַן זוכט נישט נאָר וועגען צו פעראייניגען זיך מיט דייטשלאַנד; ער וויל זי קודם כּל אָפּרייסען פון רוסלאַנד, קעגען וועלכער די גאַנצע בריאַנישע „פּאַן-אייראָפּאַ” איז, אויב איך האָב קיין טעות נישט, גע־ווענדעט...

בריאַן וויל נישט דערלאָזען, דאָס דער איבער־הערמאַנגטער מחנות-פערבאַנד זאָל זיך קאָנסאָלידי־רען און וויל שאַפען א גענגען-פערבאַנד, וואָס זאָל בע־קעמפען דעם — באָלשעוויזם...

דער איבערהערמאַנגטער ה׳ קודענהאָוו קאַ־לערגי האָט בערך מיט א יאָהר צוריק געשריבען אין זיין „פּאַן-אייראָפּאַ” דאָס עס איז שוין נישט ווייט די צייט, ווען גאַנץ אייראָפּע וועט זיך מוזען פעראייניגען קעגען דעם סכּנה׳דיגען רוסישען כּוח!...

איך האַלט די דאָזיגע מוראָ פאַר דעם רוסישען כּוח, וואָס דאַרף זיך נאָך ענטוויקלען, פאַר א גוזמא־דיגע; די [illegible] פון דעם שרעק פאַר דער „גע־לער סכּנה”, מיט וועלכער געוויסע פּאָליטיקער מיט ווילהעלם דעם צווייטען בראש האָבען בשעתו גע־שרעקען די וועלט. אצטער — לאַכען מיר דערפון! איך האָב פאַר די באָלשעוויקעס קיין שום פּחד נישט און איך האַלט די סכּנה פאַר גאַנץ אייראָפּע מצד דעם באָלשעוויזם פאַר א גוזמא׳דיגע, איך בין דאָ־ליעזען אופן דא גישט לאַנג אויסגעפּייפּט אין וואַרשע!

דעריבער זעהר מסופּק אויב אַזא „סכּנה” זאָל קע־נען פעראייניגען „גאַנץ אייראָפּאַ” קעגען — רוס־לאַנד...

דאָס זענען די עיקר ליניעס פון דער נייער אייראָפּעאישער פּאָליטיק, וועלכע האַלטען זיך נאָך אין שאַפען.

אַלע קלוגע פּאָליטיקער האָבען מורא פאַר דער מלחמה, זוכען דעם שלום און פערשרייען די וועלט מיט׳ן שלום; איינער וויל דעם שלום, ווייל ער האָט פיל בעקומען פון דער לעצטער מלחמה, דער אַנדערער וויל דעם שלום, ווייל ער האָט פיל פערלוירען און דער לעצטער מלחמה און קען לעת עתּה קיין מלחמה נישט פיהרען: ער מוז זיך צוגרייטען.

זיי אַלע רעדען, ווילען אַלע שלום, און ווילען אַזוי שטאַרק, דאָס — עס איז א רחמנות אויפן שלום געבען...

דער שלום, דער אמת׳ער וועלט-שלום וועט קו־מען פון אַנאַנדער זייט: ער וועט קומען דאַן, ווען די מלחמה וועט ווערען א שלעכטער געשעפט, וואָס ברענגט קיין שום רווחים נישט! דעריבער מוז אויף דעם דאָזיגען פּרט געוועגדעט ווערען די גאַנצע אר־בייט און די גאַנצע ענערגיע פון דער מלוכה-מאַכט און פון דער געזעלשאַפט פון אַלע פעלקער!

קודם כּל מוז דורכגעפיהרט ווערען און לעבען די פּאַקטישע גלייכבערעכטיגונג פון די מינדערהייט-פעלקער מיט דעם רוב-פאָלק און איטליכען לאַנד.

דאָס איז דער אלף פון דעם שלום-אלף־בית!

דעפּ. דר. י. ווינאַדסקי.

די היצע אין אמעריקא
דויערן ווייטער

ניו-יאָרק, 23. (ספּ. טעל.)

נישט נאָר די עלטסטע מענשען, נאָר אפילו די קאַלענדאַרען פון די מעטעאָראָלאָגישע סטאַציעס גע־דענקען נישט אַזעלכע היצען, וואָס זאָלען געדויערט אַזוי לאַנג ווי אין דעם יאָהר. פון סוף יוני האָט די דורכ־שניטליכע טעמפּעראַטור בעטראָפען אין ניו-יאָרק און שטאַטען צווי און דרייסיג גראַד און איז כּמעט טעג־ליך געשטיגען ביז 40 גראַד.

די הויכע טעמפּעראַטור און די טריקעניש האָט אויסגעטריקענט אַלע צפונ׳דיגע און צענטראַלע שטאַטען, אנמאַכענדיג א געוואַלדיגען דאַפּין און דער לאַנדווירט־שאַפט. עס איז כאַראַקטעריסטיש אז אין קליינטאָן, און שטאַט אָהאַיאָ האָבען זיך 200 פּאַרמערס געווענדעט צו דער מאַכט וועגען אַרבייט בכדי עפּעס צו פערדינען: זיי זאָלען קענען קויפען פאַר זייערע פאַמיליעס לע־בענס-מיטלען.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער געוואַלדיגער היץ אין ניו-יאָרק מעלדעט די פערוואַלטונג פון דער וואַסער־ליטונג, אז אין משך פון חודש יולי איז אין ניו-יאָרק געבראַכט געוואָרען טעגליך דורכשניטליך דריי מיליאַרד אַלט הונדערט מיליאָן ליטער וואַסער.

דערווייל זעהען די מעטעאָראָלאָגישע סטאַציעס נישט פאָר קיין ענדערונג און וועטער.

ווייטערדיגע צוזאַמענשטויסען צווישען מוזולמענער און אינדיער

ווין, 23. (ספּ. טעל.)

אין איינעגע אינדישע שטעט איז ווידער געקומען צו ערנסטע צוזאַמענשטויסען צווישען מוזולמענער און אינדיער. עטליכע צענדליג פּערזאָן זענען אַרעסטירט געוואָרען.

איבער עלזאס-לאָטרינגען
(רייזע-איינדרוקען)

עלזאס-לאָטרינגן. דער עולם רעדט עס אַרויס גיך, בנשימה אחת, פּונקט ווי מיר יודען א שטיינער למ״ד שליסען אַראָפּ די דאָפּעלטע פּרשה „תּזריע־מצורע”. און דער אמת איז אבער זענען עס צוויי שכנות׳דיגע אבער גרונט פערשידענע פּראָווינצען, נעמען דער מזל, אָדער ריכטיגער געזאָגט — דער שלים-מזל האָט פעראייניגט און בעשערט צו זיין א פאַרץ איבערען סלע־המחלוקת צווישען פראַנקרייך און דייטשלאַנד.

און גרונט-פערשידען זענען די דאָזיגע ביידע פּראָווינצען הן לויט דער עקאָנאָמישער סטרוקטור און הן לויט דער פּסיכישער מענטאַליטעט פון זייער בעפעלקערונג.

עלזאס איז מעהר לאַנדווירטשאַפטליך, לאָטרינגן מעהר אינדוסטריעל. לאָטרינגן פערמאָגט א גרויסען אינדוסטריע-פּראָלעטאַריאַט, דערונטער אויך פיל אויסלענדער עמיגראַנטען, און דער צייט, ווען דער רוב מנין און רוב בנין פון דער עלזאַסער בעפעל־קערונג בעשטעהט פון אלט-איינגעזעסענע און על פּי־רוב אויך שטאַרק פערמעגליכע לאַנדווירטען און פּויערים.

דער עלזאַסער איז טראַדיציאָנעל (ווי בכלל יעדער איינגעזעסענער, צום באָדען צוגעוואַקסענער לאַנד־ווירטשאַפטליכער עלעמענט) שטרענג קאָנסערוואַטיוו, שטאַרק רעליגיעז און פיינדליך געשטימט קעגען אַלע וועלטליכע רעפאָרמען; דער לאָטרינגער דאַגעגען מעהר ליבעראַל, פּראָגרעסיוו און וועלטליכער גע־שטימט. עלזאס ליגט נאָהענט, כּמעט דאָרט ביי דער דייטשער גרעניץ און דער עלזאַסער קען זיך נאָך עד היום נישט בעפרייען פון דער השפּעה פון דער דייטשער קולטור, וועלכע האָט אין משך פון די לעצטע פופציג יאָהר דאָ געשלאָגען טיפע וואָרצלען. לאָטרינגן — דאַגעגען, ליגט נעהענטער צו פראַנקרייך, שטעהט מעהר אונטער דער השפּעה פון דער פראַנ־צויזישער קולטור און דער פּראָצעס פון אַסימי־ליאַציע און צוריקקעהרען צו דער אַלטער „מוטער” פראַנקרייך קומט דאָ פאַר א סך לייכטער און גיכער ווי און עלזאס.

און עלזאס הערט איהר דורכאויס דעם היימישען עלזאַסער דיאַלעקט, דעם אַזוי גערופענעם עלזאַסער־דייטש. דער לאָטרינגער דאַגעגען רעדט ענטוועדער א ריינעם, פיינעם דייטש, אָדער א קלאָרען שיין-קלינגענדען פראַנצויזיש. פון דער מכּה פון דיאַ־לעקט זענען זיי בעפרייט. און א מכּה איז עס דער דאָ־זיגער דיאַלעקט לכל הדעות. אַ׳עכטע מכּה שלא כּתובה בתּורה. יעדע געגענט, יעדע שטעטעל און כּמעט יעדער דאָרף האָט זיין אייגענעם משונה׳דיג־ען דייטשען דיאַלעקט, וועלכער איז אַזוי ווייט פון דייטש כּרחוק מזרח ממערב. אויך די כאַראַקטער־פערשידענהייט פון די דאָזיגע ביידע פּראָווינץ-איינ־וואוינער וואַרפט זיך שטאַרק און די אויגען: דער עלזאַסער איז מעהר אָפּגעהאַלטענער, אויפריכטיגער, גראָד-ליניקער און הערשינט מהאַרטעמאַ, פיל-מאָל גראָב-יונגעריש און בראַפאַל.

דער לאָטרינגער דאַגעגען מעהר געמיטליך און נאָכגעבענדיגער, און צירעלעך-מאַנירלעך געשטימט. דער עלזאַסער ווייס עס זעהר גוט און בעשולדיגט מהאַ־טעמאַ דעם לאָטרינגער אין צביעות און אין נישט אויפריכטיגקייט.

און אַלגעמיין דערמאַנט דער אַנטאַגאָניזם און די שפּראַכלעך-דיאַלעקטישע מחיצה פון די דאָזיגע ביידע שכנות׳דיגע פּראָווינצען שטאַרק אן אונזער היימישער אָפּגרענצונג פון די פּוילישע און ליטווישע יודען. מען מאַכט זיך לוסטיג איינער אויפ׳ן חשבון פון אַנדערען, מען חוזקט אָפּ איינער פון צווייטען און הויפּטזעכליך טאַקע אויפ׳ן חשבון פון דיאַלעקט. מ׳פיהלט זיך דאָך אבער דורך דעם געמיינזאַמען גורל איינהייטליך בעבונדען.

און דער גורל האָט די דאָזיגע ביידע שכנות׳דיגע פּראָווינצען געמיינזאַם שטאַרק געטראָפען; און 1871 זענען זיי בעל־כּרחם אָפּגעריסען געוואָרען פון פראַנק־רייך און מיט געוואַלד אַנקאָרפּירט געוואָרען צו דייטשלאַנד. צוליב זייערע אָפּטע פּראָטעסטען און עם-קשה-עורף׳דיגע האַלטונג לגבי דעם מיליטאַרים־טיש-ביוראָקראַטישען דייטשען רעזשים זענען זיי בעראַנדעלט געוואָרען פון אָקופּאַנט, ווי די „נייטעם” און די „איינגעבאָרענע” פון אַזאַ א העק פערוואָר־פענער אַפריקאַנער קאָלאָניע.

די פראַנצויזיש-פריינדליכע בעפעלקערונג איז מיט געוואַלט אַרויסגעשיקט געוואָרען פון לאַנד, די שול איז מיט דער הילף פון שטרענגע רעפּרעסיע־מיטלען גערמאַניזירט געוואָרען, אַלע אַדמיניסטראַ־טיווע מאַכט-אָרגאַנען בעזעצט געוואָרען מיט כּשר׳ע הונדערט-פּראָצענטיגע „פּאַטריאָטען”, און די נייכט־ליכע, וועלכע זענען געווען חושד אין אונטערהאַלטען פריינדשאַפטליכע בעציהונגען מיט פראַנקרייך, זע־נען גערופט געוואָרען עד חרמה.

שווער, ממש פּאַטאַל איז געווען די לאַגע פון די דאָזיגע ביידע פּראָווינצען בשעת דער לעצ־טער וועלט-מלחמה, ווען זיי האָבען געמוזט קעמפען — טראָץ זייער אייגענעם ווילען — געגען דער „מוטער פראַנקרייך”.

גרויס איז מהאי טעמא געווען נאָכ׳ן 1918 די שמחה פון די דאָזיגע ביידע פּראָווינץ-איינוואוינערס, ווען זיי האָבען זוכה געווען צוריקצוקעהרען, נאָך א הפסקה פון כּמעט גאַנצע פופציג יאָהר, צו זייער לאַנג געגאַרטער „מוטערלאַנד” — פראַנקרייך. עד היום דערצעהלען נאָך אויך די עלזאַסער און לאָטרינגער מיט טרעהרען און די אויגען מכּוח יענע הארציגע און אויפריכטיג גאַסטפריינדליכע קבלת־פּנים־סצע־נעס, וואָס האָבען זיך אָפּגעשפּילט דאַמאָלסט אין יעדער שטאָט און שטעטעל ביים אריינמאַרש פון די פראַנצויזישע חיילות. מ׳האָט זיך געקושט און די גאַסען און געוויינט פון שמחה, וואָס מ׳האָט זוכה געווען צו זעהען מיט די אייגענע אויגען די אויסלייזונג פון פרייסישען מיליטעריש׳ן „שטיוועל”, ווי זיי זאָגען.

אבער אויך נאָכ׳ן צוריקקעהרען „א היים” זענען זיי נישט געקומען אל המנוחה ואל הנחלה. טראָץ אַלע לאַקריץ זיסע הבטחות מצד די פראַנצויזישע מאַכט־האַבער מכּוח די ווייטגעהענדסטע קולטורעלע, סאָציאַ־לע און ווירטשאַפטליכע הנחות פאַר די דאָזיגע ביידע „פראַנצויזישע” פּראָווינצען, וועלכע האָבען דאָך אַזאַ אויסגעשפּראָכען איינענאַרטיגען, כּמעט נאַציאָ־נאַלען פּרצוף — האָבען די נייע מאַכט האַבער דאָך נישט אַרויסגעוויזען די קלענסטע פערשטענדעניש פאַר די ספּעציפישע אינטערעסען און דער ספּעציעלער לאַגע פון די דאָזיגע ביידע פּראָווינצען, און אַזוי אַרום נישט פערשטאַנען צוריק צו געווינען פּאָהרגעה׳דיג דעם צוטרוי און די סימפּאַטיע פון די איינוואוינער פון די ביידע פערלוירענע פּראָווינצען.

אַמשטאַרקסטען שאָקירט דער אָרטיגער לאַנד. בעפעלקערונג די ביוראָקראַטישע מעשה-אָקופּאַנט־ערשיינונגען האַלטונג פון די פערשידענע אַדמיניס־טראַטיווע מאַכט-אָרגאַנען אין לאַנד. די פונקציאָנערען און אַנגעשטעלטע פון אַלע איבערהערמאַנטע אָרגאַ־נען זענען על פּי רוב „אינערן-פראַנצויזען”, ווי די עלזאַסער זאָגען, וועלכע פיהרען זיך דאָ ווי די מושלים און בעציהען זיך צו דער אָרטיגער בעפעלקערונג, ווי צו דריט-ראַנגיגע בירגער.

פיל ברענגט דערצו אויך מיט די שפּראַכלעך־דיאַלעקטישע מחיצה צווישען דער אָרטיגער לאַנד־בעפעלקערונג און די רעגירענדע אָרגאַנען. ניינציק פּראָ־צענט פון דער בעפעלקערונג האָט נאָך נישט בעוויזען אין אַזאַ קורצען משך צייט צו דערלערנען די פראַנ־צויזישע שפּראַך און רעדט נאָך געשמאַק זייער היימי־שען דיאַלעקט. די פונקציאָנערען און בעאַמטע, וועל־כע קומען על פּי רוב פון אינערן-פראַנקרייך און בעשטעהען כּמעט אַלע פון רעמאָבילזירטע מיליטער־לייט, בעציהען זיך מיט גרויס שנאה און האָט צו דעם דאָזיגען דייטשען דיאַלעקט און רודפ׳ן ער חרמה אַלץ וואָס עס שמעקט נאָר מיט׳ן „באָש” (פּאָפּו־לערער צונאָמען פון [illegible]),

אַמשטאַרקסטען קומט די אַנטיפּאַטיע מיט די נייע מאַכט-האַבער צום אויסדרוק אין עלזאַס. די על־זאַסער זענען בטבע און עם-קשה-עורף, שטרענגע קאָנסערוואַטיוו און בכלל שווער-בעוועגלעך; דער אַנטי־מיליטאַריסטישע פּראָצעס קומט זיי ממש אן כּקריעת ים־סוף. קודם כּל איז זיי טאַקע שווער זיך צו שיידען מיט זייער ליבען און היימישען עלזאַסער דייטש, וועלכעס זיי הערען שוין, ווי זיי פערזיכערן, שוין זייער עטליכע הונדערט יאָהר, יהשנות, און אפשר טאַקע דער עיקר, קוועטשט זיי אַמשטאַרקסטען די רעליגיעזע פראַגע.

דר. אליהו פּאָרעצקי.

אויף דער שווארצער טעריטאריע

איז דער מדינה פון די קוילען-גרעבער

מלוכות האבן זיך פערבאריקאדירט און פער־בריטערט, פערצוימט און פערשלאסען, האבען זיך גע־שאפען א סיסטעם פון התבודדות און יחידות, פון פעסער און חומות. מלוכות גרויסע, און מלוכות קליי־נע האבען פערשטארקט און פערפעסטיגט זייערע גרע־ניצען און מיט גרויסע, ברייטע פונאנדערגעעפענטע אויגען האט מען זיך געמאסטען איינער דעם צווייטען. וואס פון טאג איז די כינעזישע וואנד אלין העכער, ברייטער, דיקער און פעסטער געווארען און ביי די קליינע, שמאלע, טיפע קאליטקעלעך האט זיך תמיד דער דינאמיטען-פולווער געדאמפט און געריי־כערט; און דער ענטבלויזטער גלאנצנדיגער שווערד האט געפאכעט אהין און צוריק, האט מיט שטאלץ און גאווה שפאצירט ארום די אריין-און-ארויסגאנג-טויערן פון דער איטלעכער מלוכה. און די תושבים זע־נען געווארען צוגעשמידט, צוגעקוועטשט, צוגעבונדען און צוגעפענטעט צו דער טעריטאריע פון זייער מדינה. דער גערעך האט געזאגט: „ווער געשוואלען פון הונ־גער, שטארב ווי א הונד, אבער פון ארט וואלסטו זיך נישט רירען!!"

דער איבעריגער וואנדערער געוואלטירט, שטעלט זיך עטוואס דעם האקאגישען געזעץ און פרובט צו צוהאקען און צוברעכען אויף ברעקלעך די אייזערנע פענטעס.

ג'ט ברעכט אייזען, דלות ברעכט שלעסער!! דער הונגער און נויט, דלות און פייל האבען זיך אויף אזוי שטארק פונאנדערגעוואקסען, אז קיין שום רעקרוטען און פעראורדנונגען זענען נישט געווען אימשטאנד זיי אויסצוהאלטען און זייערע ביזהעריגע גרעניצען. יידעלעך פון פוילען און ליטע, רוסלאנד אויך רומעניען האבען זיך א ריס געטאן נישט אימ־בעט קיין מערב. מען האט זיך געלאזען איבער וועגען און שטעגען, פעלדער און וועלדער, לענדער און מדינות. ווי אויסגעהונגערטע הייזעריקען האבען זיך א שאט געטאן אין דער ריכטונג פון קלענערע ווי־רערשטאנד, וואו די אייגענע האבען נאר געטראגען. מען איז געקומען אין געגענדען און מקומות, וועמעס מנהגים און טראדיציעס מען האט בכלל נישט געקענט, וועמענס שפראך מען האט איגנאגיען אהנגעריגט. יידען, וועלכע זענען געהאנגען צווישען הימעל און ערד, האבען פלוצים דערטאפט א בארען אונטער די פיס, א בארען א פערשטיינערטע, א פערהארטעוועטען, א פעקעלט שווארצען. די חדו־שים, אנטי-קריסטען, האבען זיך אריינגעריסען אין קדשי-קדשים פונים פראלעטארישען מוטפעל.

יידישע תלמידי-חכמים און באנק-מעטשעריס, הענדלער און קרעמער, זענען געווארען אימ יחסנים, האבען זיך אויסגעגלייכט ביי איין און דער זעלבער פראבעס'ע. און דא און דארטען, אויף לינקס און אויף רעכטס, האבען זיך גענומען איינפלאנצען אזוי פונאנדערוואקסען יידישע ארבייטער-צענטרען, יידישע ארבייטער-קאלאניעס. ביסלעכווייז, בהדרגה'דיג האבען זיך אנגעוועלט יידעלעך איינגעלעבט און שוין איינגע־וואַרצעלט אין דער שווארצער מדינה. עס האט לאנג נישט געדויערט, און די שווארצע יידעלעך האבען [illegible]

זיך דערווארבען גלייכבערעכטיגונג, זענען אנערקענט געווארען אלס גלייכבערעכטיגטע בירגער פון דער שווארצער טעריטאריע.

נישטא דארטען ביי די שווארצע יידעלעך קיין שפורען פון יום-טובים און שבתים, פון פורים און הגאות. איך היינט הערען נישט איך די מאוואליקע

(א בריף פון בעלגיען)

הענגט זיך צו בעווענען, און דער פערקנייטשטע־שטע־רען — צו שוויצען. פון די לאנגע, הויכע עיג-מולד-הבשנד'יגע קוימענס טראגען זיך ווי תמר, פלאמענדיגע זודיגע פייער-צונגען און די טיפענישען פון די הימ־לען, און שווארצע גדיכטע וואלקענס בעגליטען זיי אין זייער וועג ארויף. ציטענדיג ווערט דער גאנצער הימעל אונים פייער פערטונקען — א שריפה אין די עולמות-העליונים!

אבער אט-אט קומט דער וואלקען און פערשווארצט די הויטע פורפור-קאלדרע. אט אזוי פיהרט זיך דער געראנגעל צווישען רויט און שווארץ, צווישען ליכ־טיגקייט און פינסטערניש שוין משששת ימי בראשית אן. און אין משך פון דעם הימלישען קאמף פייזען אין הויכע לעבעדיגע בעשעפענישען, „שווארצע ידרע־לעך", און די טיפענישען פון דער ערד;; זוכען און נישטערען די אוצרות פון דער טויטער גאטור; ביי־ען און גראבען אלץ טיפער און טיפער זוכען און סטעזשקעס אונטער שטעט און שטעטלעך, אוקרעס און טייכען.

דער גאנצער באדען פון דער שווארצער מדינה איז אונטערגעגראבען און פערזייט מיט שאכטען און קוילען-גרובען. עס איז גענוג, אז א לאסט-אויטא־מאביל זאל פערביילויפען, און א ראלטער שוידער־לויפט דורך איבער די ביינער פונים פערמדרען בעווו־כער. עס דאכט זיך, אז אט-אט פלאצען די שפארעס אונטער דער שווערער משא, און אלץ פליטט צוזא־מען מיט די מענשען אין הייזער און אפגרונד אריין. עס ווילט זיך דאך א שפרונג טון צו דער לבנה און שטערען, א כאפ טון א בריק הימעל, כדי ניצול צו ווערען פון דער הונגעריגער סבה.

א פיה און א גוילען ריסט זיך הויך, טראגט זיך פונאנדער איבער דער גרוי-פערגליווערטער, פער־שווארצטער און פערחושכטער ליפט. פון דער ערד וואקסען אויס שלאכטוויז, מרחנרתיין די הונדערטער און טויזענטער קוילען-גרעבער. ווי בייזע שאטענס, ווי שרעקליכע סקראשילדעס בעוועגען זיי זיך אויף דער אייבערפלאך פון דער ערד. נישטא דא אין זייער

הים, נישט דא איז זייער ארט. היימיש פילען זיי זיך נאר דארטען טיף, טיף אינים אינגעווייד פון דער ערד. אנ'איינגעשאפט אזא ,וועלכע גיט זיך איבער בירושה פון דור צו דור, פון טאטען צום זון און פון גוף זון צום אייניקעל.

צווי גרויסע ארמעען וואקסען אויס פון ביידע זייטען גיגאנטיש-האמטענעם אייזערנעם טויער; צוויי פראלעטארישע ארמעען האבען זיך צוואמענגע־טראפען אויפ'ן שלאכטפעלד פון ארבייט. עס פייפען און סקריפען די זעוועסעס אונטער דער משא פון די צוויי הארטע, דיק-געשוואלענע „פלעטער". וועלכע מישען זיך פונאנדער... א ברייטער פרייער חלל בע־ווייזט זיך צווישען די צווי געגענזייטיגע ריכטונגען. אויפ'ן ארט פונ'ם פערמאטערטען ,פערהארעוועטען אר־בייטער, וועלכער גוהט ארוים פון מויער, לאזט זיך אריין א פריש-געזונטער, גוט-אויסגערוהטער קוילען־גרעבער. צוויי בליקען טרעפען זיך צוזאמען אויפ'ן שוועל פון קעסעל-גרוב. און צווישען די בילציאליגע פנימ'ער פון דער דעפיל'ערונגער, פאציפיסטישער אר־מע קען מען געפינען די הונדערטע „שווארצע יד־רעלעך" — יודעלעך, וועלכע האבען פערבונדען זייער גורל מיט'ן גורל פון דער מוטער ערד. נישט לייכט איז זיי צו דערקענען און אונטערשיידען פון זייערע קריסטליכע חברים. די געכטיגע האנדעל-וואגעל-סמנים זענען שוי'ן פון לאנג פערשוואונדען געווארען; די מיסקולען האבען שוי'ן בעוויזען פערשטיינערט און פער־האַרטעוועט צו ווערען; די הענד זענען פערוואגעלט געווארען און שטארקע קלעמענדע צוואנגען; אויך דער קערפער האט אנגענומען די פארם און אויסזע־הען פון אנאמתי'ן ריין-ראסיגען קוילען-גרעבער. אלע ספעציפישע יודישע אשכילטען זענען ביסלעכווייז פער־שוואונדען. נישטא מעהר דער ספעציפישער יודישער הילודיג יין ,שטיין, רעדען מימיק. בעוועגונג... אלץ איז פערשוואונדען געווארען, איז פערריבען געוואגען אין די תהומות פון דער ערד.

א נייעם טיפ, א נייעם מענשען האט די קוילען־גרוב איינגעשמאלצען, אויסגעקוועט און אויסגע־האמערט — א טיפישען קוילען-גרעבער, וועלכער טראגט דעם נאמען: „שווארצער ייד".

י. מולער.

קאפיטאל — קלאנג-פילם
היינט און פאלגענדע טעג!
ראמא פון ליבע, גרויסע געפיהלען און אטמאספערע טראגעדיע פון א געפאלענער פרוי א. נ.
דאס הארץ פון א גאסען-פרוי
די הויפטראלע קרעאירט מייסטערהאפט די געגיאלע
CORRINE GRIFFITH
אין דער נעזעלשאפט פון גלענצענדען אקטיאר
EDMUND LOVE
אויסער' פראגראם: דער בעריהמטער אגבאסבאל נגא־טעסק-סאקסאפאניסטען די 6 ברידער BROWN
ווי אויך דער פענאמענאלער טירטואז
BERNARD de PACE אין זיין נייעם רעפערטואר
אנהויב און גרוו. טעג 5 נ"מ, שבת און זונטאג 2 נ"מ

געמאכט אוים מאנסביל

און בעקומט דערפאר 5 יאהר תפיסה

אנ'אומגלויבליכע געשיכטע האט פאסירט אין א דארף לעבען ווילקאמיר (ווילנער קאנט).

דער ארטיגער לאנדווירט ד. האט פערפיהרט א ליבע מיט א פריילין ב. די ליבע איז געווען זעהר א הייסע און אזהערגאנגען זעהר ווייט...

ב. איז געווען זעהר אייפערזיכטיק און זי פלעגט איהר געליבטען זעהר אפט אפשפילען סצענקעס. פלעגט זי איהם בעמערקען רעדען אדער שפאצירען מיט אנ'אנדער פרוי פלעגט זי איהם אויפשפילען אזא לירעלע, אז ער פלעגט ענטלויפען ווי פעפער וואקסט.

סוף כל סוף האט זיך ד. בעקלערט, אז דער עסק לוינט איהם נישט און ער האט זיך אנגעהויבען דערווייטערען פון ב. און גלייכצייטיג האט ער אנגעהויבען צו געהען אויף ראנדקעס מיט אנדערע.

אויף אזא ראנדקע האט פריילין ב. אמאל גע־טראפען איהר געוועזענעם געליבטען. ב. איז ארוים פון די כלים און פערטראכט א טייוולאנישען נקמה־פלאן. זי האט זיך צוגעשארט צו ד. מיט זיסינקע ריידעלעך, געטרונקען מיט איהם בראנפען און איהם גוט אנגעשיכורט.

שפעט ביינאכט האט זי איהם אוועקגעפיהרט צו זיך נעכטיגען. ווען ד. איז איינגעשלאפען, האט זי מיט א שארפען מעסער איהם מסרס געווען.

ד. איז אבגעגאנגען מיט בלוט. דער דאקטאר, וואס איז גלייך ארויסגערופען געווארען האט איהם שוין געפונען אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד, דאך האט זיך איינגעגעבען איהם צו דערהאלטען ביים לע־בען און נאך א לאנגער און שווערער קרענק איז ער געבליבען לעבען אויף צרות...

ב. איז ארעסטירט געווארען, זי האט זיך און אלץ מודה געווען און נאכ'ן דערקלערט: „איך האב קיין חרטה נישט, אדרבא, איך בין צופרידען פון מיין נקמה. אצינד בין איך זיכער, אז ד. וועט שוין מיט קיין אנדערע פרויען קיין עסקים נישט האבען"...

אויפ'ן געריכט האט זי זיך אויך געהאלטען שטאלץ און איבערגעחזרט איהר דערקלערונג. נעהר־מענדיג אין אכט, אז ד. איז געבליבען לעבען, האט דאס געריכט פערמשפט פריילין ב. צו 5 יאהר תפיסה

די ערשטע לאדזער גוט-בעקאנטע
פאבריק פון פאטענטירטע פעלד-בעטען
מאכט בעקאנט, אז צוליב'ן קריזיס האבען מיר פערקלענערט די פרייזען פון אונזער אויסארבייטונגען
ווי: פעלד-בעטען, פעלד-בעטען מיט ווענטלעך, לעזשאקעס
טאבארעטקעס און האמאקעס
אונזערע פעלד-בעטען זענען פערזעהען מיט דער שוץ-מארקע „Palma-Patent"
פאר וועלכע מיר גאראנטירען אויף פיל יאהרען.
אכטונג: פאדערט איבעראל פעלד-בעטען נור מיט דער מארקע „Palma-Patent"

מיט אכטונג
פירמע „PALMA-PATENT"
אינה. שווארצאווסקי
פולנאצנא 24, טעל. 131-85
בעמערקונג: פאר פראווינץ - בעדייטענדע ראבאטען.

די פערשאלטענע ירושה

גרויסער ראמאן פון ליידענשאפט ליבע און פערברעכען. (13

— ס'קאן זיין, איהר זענט גערעכט, מיין פריינד. — האט זיך דזשעקאבס אפגערופען: — אפשר איז מאקס בעסער צו האלטען די צונג הינטער די ציינער... דאס זענען דאך געפעהרליכע חברה-לייט!.. אבער — האט ער צוגעגעבען — איז דאך מאקס, און בכלל די אלע הריי, געווען, ווי זאגט מען עס, שמוקלעך פעטערס פון דער מיידעל?.. דאכט זיך, אז זייער קורנע האט עס התונה געהאט מיט דעם אלטען הונגער?..

— דאכט זיך, אזוי!! — האט געענטפערט גוטער מאן, און איך זיין זכרון פערטאטירט א נייעם נאמען.

סעם דזשעקאבס האט וויעדער שווער א זיפץ געטאן.

א שרעקליכע מעשה האט זיך דא פערקאכט, — האט ער א זאג געטאן — מארקוס איז טויט... די דריי „מאלפעס" געהען מיר ווידער אין וועג אריין, אוי אוי־שטאט, בוהר!!.. יא, און ווי-אזוי האט איהר זיך בעקענט מיט מארקוס'ן? — האט ער צוגעגעבען.

גוטערמאן האט א ציה געטאן מיט די פלייצעס:

— ס'איז מיר אויסגעקומען צו טרעפען זיך מיט איהם. געוויס קען איך אייך נישט זאגען, ווען ס'איז געשעהען צום ערשטען מאל... מיר זענען ביידע גע־אנגען בעפריינדעט... מיר פלעגען זיך אפילו שטע־רען פעטערען און חיי פרייע אווענדען... איהר ווייסט גאר סארא „פשלאמפערל" ער איז געווען!

— סישטשמא... נאר א ביסעל בישערע געהען!

דזשעקאבס נעמא האט כמעט א פינטעל געטאן מיט אבאווי.

[illegible] האט [illegible] פלוצים געענדערט די טעמע [illegible]

נו, און איהר קענט דאך אודאי גוט די היגע אד־וואקאטען?

— יא, מיר זענען גוט בעקאנט עטליכע דאנטא־רען... פאהוואס אינטערעסירט עס אייך? איהר פיהרט עפים א פראצעס?

— איך? דאס זיך סעם אויפגערעגט — כ'פיהר נישט קיין שום פראצעסען, צום „טייוועל"!! נייטיג דארף איך עס האבען!! איך וואלט נאר געוואלט ווי־סען, ווער ס'פיהרט די געשעפטען פון דעם אלטען זינגער!!

כ'האב מורא' איך וועל עס אייך נישט קענען זאגען... איך ווייס זעהר קנאפ, ווי עס האלט מיט זיין צוואה...

— היינט ווי-אזוי'זשע קאן מען עס דערגעהן?!! — איז דזשעקאבס געווארען נייגעריג.

גוטערמאן האט זיך עפים געישבט.

— הערט זשע, פאניע דזשעקאבס, — האט ער זיך געלאסען אפגעהופען — איך בין אייך גרייט צו דינען און כ'וועל אייך ביהוליפיג זיין מרחמת אונזער גע־מיינזאמע פריינדשאפט מיט דעם גאטזעליגען מארקוס מאשטאן... איך רעכען, אז עס וועט מיר נישט שווער זיין צו דערגיין, ווער עס פיהרט די געשעפטען פון דעם פערשטארבענעם הער זינגער... איהר וועט אזוי גוט זיין איבערלאזען מיר אייער אדרעס, און די זאך וועל איך שוי'ן זעהן צו ערלעדיגען... ווי גאר איך וועל זיך עפים דערוויסען, וועל איך אייך תיכף צו־ווי־סען-מען.

סעם דזשעקאבס האט איהם דערויף נישט גלייך געגעבען א תשובה.

אין זיינע אויגען האט א בלישטש געטאן דאס פייעל פון א מין כיטרער פארזיכטיגקייט.

מיט א געהיימען אינצוטרוי האט ער בעטראכט גוטערמאנס קאלטען פנים.

אויב איהר ווילט נישט, — האט גוטערמאן צו־געגעבען — אנפערטרוי'ען מיר דעם ענין, טא זאגט זשע אזוי. איך האב גאר קיין איבעריגען חשק נישט איינצומישען מיין נאז אין אייערע געשעפטען כ'האב אייך נאר פשוט געוואלט העלפען.

— דאס אלץ, וואס איהר זאגט, איז טאקי זעהר גוט, — האט סעם פאמעליך א זאג געטאן — נאר די מעשה איז די, וואס דערווייל קאן איך אייך נישט גע־בען מיין אדרעס מחמת די פאריגע נאכט נאך האב איך געוועלטיגט אויף דער שיף... אדרבא, איך וואלט זיך ביי אייך געוואלט אינפארמירען, וואו איך זאל זיך, ל'ויט אייער מיינונג, אפשטעלען?.. עפים אין אן ארט, וואס זאל נישט טייער קאסטען...

גוטערמאן האט אויף א ברעקעל פאפיר אנגעשרי־בען אנ'אדרעס פון עפים א בעשיידענעם האטעלעכעל ווייט פון צענטער שטאט, און דערלאנגט דזשעקאבס'ן.

— אט, — האט ער געזאגט — אט האט איהר אנ־אדרעס פון א גאנץ ביליגען האטעל. דארט וועט איהר געפינען א ביליגע, אבער אנשטענדיגע צימער... היינט טעלעפאן וועל איך אוי'ך אזוי-ארום האבען די מעג־ליכקייט אייך צו-וויסען-טון, אויב עס וועט זיך מאַ־כען נייעס... איהר קאנט אבער אין מיר אינגאנצען פערגעסען, אויב איהר ווילט... איך זאג אייך נאך אמאל: איך האב אבסאלוט קיין פערלאנג נישט צו מישען זיך אין אייערע עסקים...

— אט אזוי רעדט א ליטישער מענש!! — איז דזשעקאבס נתפעל געווארען, און אויסגעשטרעקט צו גוטערמאנען זיין הויטע האנד. — ס'איז מיר זעהר אנ־גענעהם געווען צו בעקענען זיך מיט אייך, פאניע גו־טערמאן... באמת, א פערגעניגען!.. אלזא, האט מען אלדאס גאטס העכער גוטערמאן!

ער האט ענדליך פערלאזט דעם לאפינעט און איז אויף א ווייל פערהאלטען זיך אין קאנטאר, וואו מען איז געווען פערנומען מיט'ן שרייבען אויף דער מאשין געשעפטליכע בריף.

ער האט וויעדער א ציה געטאן די ליפען.

— איהר האט אויסגעצייכענטע פארפומען, פריי־לין, — האט ער בעמערקט — וואס איז עס: א העליאט־ראפ, צי קעלניש וואסער?

מערי האט א שמייכעל געטאן:

— נישט דאס, און נישט יענץ... דאס זענען איינצי־גע פאריזער פערפומען... מיינער א פריינד האט מיר עס א מתנה געגעבען...

— אך, — האט דזשעקאבס א זיפץ געטאן — ס'איז א פערגעניגען צו זיין א שיינער יונגערמאן און קויפען פערשיידענע פערפומען פאר שיינע יונגע מיידלעך!!..

געזאגט — און פערשייט א פינטעל געטאן מיט אנ'אויג.

— וואלט איהר נישט געהאט צומאל קיין חשק, פריילין, צו פערברענגען מיט מיר דעם היינטיגען אווענד?!! — האט ער אומגעריכט פארגעשלאגען מערי'ן — וואס טראכט איהר זיך עפים וועגען א גוט שטיקעל געבראטענעם מיט א פלעשעלע ביער, אדער עפים לאמיר-זאגען, שאמפאניע?!! הע?! איך בין שוין לאנג נישט געווען אין דער דאזיגער שטאט, און ס'וואלט מיר שטארק הנאה געטון ארומצושפאצי־רען זיך מיט אייך איבער די היגע גאסען!

מערי האט געמאכט אנ'אנשטעל פון ערנסט.

— ליבין, לידער, היינט פערנומען! — האט זי זיך אפגערופען מיט שטאלץ.

סעם דזשעקאבס האט זיך אבער נישט צוגעלאזט צום הארצען:

— נו, מילא, וועט זיין מארגען.. מיר וועלען א ביסעל א הוליע טון!.. מיט מיר האט איהר דיך נישט וואס צו שעמען!.. איך זאג קיינמאל נישט אפ א פריילין אין קלייניגקייטען... ווען איך האב די אפוטיקא אין טאש!.. איך בין פערשטעהט איהר מיך, ווי זאגט מען עס, א בראט פון די ברעטער!!

— לידער, לידער... האט דזשעקאבס, אבער איך קאן פאקטיש נישט אויסגעצען אייער ליבענ־דיגע איינלאדונג... און אויסער-דעם, אז דער הער גוטערמאן זאל אריין אין קאנטאר און דערזעהן, דאס איך שטאט צו ארבייטען, פלאפעל איך דא מיט אייך, וועט ער זיין זעהר נישט צופרידען.

פארזעצונג קומט

איך דו, ברוטוס!..

„אמעריקאנער יודען דארפען זיך לערנען ווי צו בעקעמפען דעם אנטיסעמיטיזם“

אויך אין אמעריקא הייבען אן די יודען שטארק צו ליידען פון עקאנאמישען באיקאט. מען פערשווייגט דאס נאך אפיטעל, אבער עס ווייזט אויס, אז די צרה איז דארט שוין זעהר גרויס.

אין ניו־יארקער „פארווערטס“ געפינען מיר וועגען דער אנגעווענדעטער פראגע זעהר א כאראקטעריסטישען בריף פון א לעזער.

דער לעזער, א געוויסער לואיס מינסקי שרייבט:

ווערטער ה' רעדאקטאר!

די פראגע פון אויסנאהמען, וואס ווערען געמאכט נעגען יודישע ארבייטער, ווערט אלץ ערנסטער און שארפער, און די יודישע ארגאניזאציעס, ווי עס זעהט אויס, האבען זיך צו דעם נישט גענומען ווי געהעריג. מען זאגט אונז, אז עס ווערען אנגענומען שריט צו באזייטיגען די דאזיגע צרה, אבער עפעס ממשות'דיגעס איז נאך אלץ נישט אויפגעטון געווארען.

איינער פון די גרעסטע חסרונות פון אונזערע יודישע ארגאניזאציעס איז, וואס זיי זענען נישט פעהיג צו ספראווען זיך מיט נויטפאלען, ווען זיי רוקען זיך אונטער. מיר זענען צוגעוואוינט צו דענקען, אז אין אמעריקא איז נישטא קיין אנטיסעמיטיזם, נע־גען מיר דעריבער נישט צוגעגרייט צו טון עפעס, ווען עס ווערען געמאכט בעגרענצונגען געגען אונז. מיר פטרן עס שטענדיג אפ דורך פערעפענטליכען אין דער פרעסע, אז דער ענין ווערט יעצט בעטראכט און מעהר גארנישט.

טויזענדער טויזענדער יודען נעהמען אן אריי־נעשטעלט דורך דעם שטילען עקאנאמישען באיקאט, וואס ווערט אנגעווענדעט געגען יודען. אויב מיר וועלען גלייך נישט זעהען עפעס טון, וועלען צוקומען נאך טויזענטער ארבייטסלאזע יודען. די פראגע איז אבער: וואס זאל מען טון?

עס וואלט ווירקליך געווען נישט קיין נארישקייט, מיר זאלען זיך ווענדען נאך אן עצה צו יענע לענדער, וואו דער אנטיסעמיטיזם איז היימיש, ווי ביי אונז, און וואו די יודען האבען אנטוויקעלט די בעוועגונגען געגען דעם אנטיסעמיטיזם צו א שטופע פון א וויסענשאפט. איך האב דא אין זינען הויפטזעכליך דייטשלאנד, וואו די צענטראלע געזעל־שאפט פון יודיש דייטשע בירגער האט ארגאניזירט א גענעראל־שטאב צו בעקעמפען דעם אנטיסעמיטיזם, און זיי האבען מעהר אדער ווייניגער ערפאלג אין טייל פון זייער ארבייט און אנצופירען א קאמף געגען די אויסנאהמען, וואס פערטיידיגטע פיר נעמען מאכט געגען יודישע ארבייטער. דער ער־פאלג, וואס די ארבייט זייערע האט אין א לאנד, וואו דער אנטיסעמיטיזם איז נאך אלץ א נאכגעהער־נישט פון די נאך דער מלחמה ענטשטאנענע, האט בעדארפט ציהען די אויפמערקזאמקייט פון די יודען אין אמעריקא, וועלכע זענען פראנטווארטליך פאר צושטאנד פון די בענרענצונגען.

די „צענטראלע געזעלשאפט“ אין דייטשלאנד איז אונטערווכט די יעניגע פירמעס, וואס נעהמען נישט אריין קיין יודען, און אין אלע פאלען געגען וועל־כע זי בעקומט קלאגעס, און דאן שרייבט זי בריף צו די דאזיגע געשעפטען, אפעלירענדיג צו זייערע גערעכטיגקייטס־געפיהל, זיי זאלען נישט מאכען קיין אויסנאהמען געגען יודישע ארבייטער. און אין א סך פאלען ברענגען די אפעלען גוטע רעזולטא־טען — פיל בעסער, ווי ווען מען וואלט אנגעווענדעט שטרענגערע מיטלען.

איז אפשר מעגליך דעריבער, אז דער אמערי־קאנער יודישער קאנגרעס און די „אמעריקען דזשו־איש קאמיטע“ און ענליכע ארגאניזאציעס זאלען אנ־הערען אזעלכע מיטלען, ווי די דייטשע יודישע אר־גאניזאציעס. איך בין זיכער, אז צווישען פערנינפטיגע אמעריקאנער וועט אזא מעטאדע זיכער מוזען ברענ־גען גוטע רעזולטאטען.

איער, לואי מינסקי.

הלך בתום ילך בטח,
ומעקש דרכיו יודע

גויל אלו רקיעי, קני כל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי כנישו תא:
דידי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:

קענען נישט איבערגעבען דאס רע־יעלקייט פון דער עלט - בעוואוסטער

רעכטסקאנסולטענט־ביורא פון ה'

מאנעלא, פיעטריקאווער 17

זאכאדניא 52) טעל. 79-148

וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, ביז 10 י. סענהאפט געשריבען אלערליי בימעס: ציווילע, סארנע, האנדלאווע, אפע־לאציעס, אדוואלאניעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין ארושאגיד רעזיפמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג ד. מאנעלא, פעטריקאווער 17.

מאשין־לעכער

ווערען אנגענומען אויסצונייהען ביי נ. נארדמאן, צעגעלניאנע 29.

ציגיינער

שמשון כהן, א יונגער יודישער דיכטער פערשרייבט און איבערזעצט זייערע לידער

מיר זענען עדות פון א גרויסער געשעהעניש, וואס שפילט זיך איצט אפ אהן טומעל און אהן טאראראם, וואס איז אבער ווערט מעהר ארומגע־רעדט צו ווערען, ווי דאס ווערט אין דער אמת'ן גע־טאן. — מיר שטעהען ביים וויגעלע פון דער ציגיינער־ליטעראטור, וואס איז ערשט דא נישט לאנג צוריק, פאר אונזערע אויגען געבוירען געווארען. א קורצע יהעה האט זיך די טעג בעוויזען אין דער יודישער פרעסע: „דער מאסקווער פראפעסאר סערגעיעווסקי האט צוגעטראכט אן אלף־בית פאר דער שפראך פון די ציגיינער און האט געגרינדעט א ציגיינערישען זשורנאל, וואס שטעלט מיט זיך פאר די ערשטע צי־גיינער־שריפט אין דער וועלט, אונטערן נאמען „ראָ־מאני סאר'א“. כאטש דער זשורנאל עקזיסטירט ערשט א קורצע צייט, דאך האבען זיך צווישען די רוסישע ציגיינער שוין בעוויזען עטליכע דיכטער. איינער פון זיי, י. לעבעדעוו, האט ארויסגעגעבען א ראמאן מיטן נאמען „באנוקי“ און א צווייטער, מ. פאליאקאוו — א נאוועלע, וואס הייסט „סאוועטסקאיא טשוכא“. די ציגיינער־שפראך איז א געמיש פון אינדישע דיא־לעקטען און אזוי ווי די אייראפעאישע ציגיינער רעדען אומגעפעהר אויף דער זעלבער שפראך, וואס די רו־סישע רעכענט מען, אז דער זשורנאל וועט מיט דער צייט ווערען אן אינטערנאציאנאלער ציגיינער־זשור־נאל, און וועט ווערען דער יסוד פאר א שפאגעל־נייער ליטעראטור אין אייראפע — א „ציגיינער־ליטעראטור“.

ציגיינער, וואס קענען שרייבען, קען מען איצט אין דער גאנצער וועלט אויסציילען אויף די פינגער. עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואס די ער־שטע ציגיינערישע פאלקס־לידער, וואס זענען גע־זונגען דורך די ציגיינער, האט פערשריבען גראד א יוד, — א מענש, וועלכער געהערט אויך צו א פאלק, וואס איז נע־ונד פונקט ווי דאס ציגיינערישע.

דאס איז שמשון כהן, א יונגער דיכטער, וואס געהערט צו דער דיכטער־גרופע „יונג־ווילנע“ (א מיט־ארבייטער פון „ווילנער טאג“). ער האט זיך ספעציעל אויסגעלערנט די ציגיינערישע שפראך, וואס ווערט גע־רעדט דורך די ציגיינער פון ווילנער ראנט, דאט פערבראכט חדשים־לאנג מיט די ציגיינער און זיי־ערע טאבארען, פערשריבען די פאלקס־לידער, וואס די ציגיינער זינגען ביי די פייערן ביינאכט אין תאלה און עס דאן איבערגעזעצט אויף יודיש.

דא ברענגען מיר צוויי מוסטערן פון דער ציגיינע־רישער פאלקס־דיכטונג, אין שמשון כהנס איבער־זעצונג:

דער שלימזל

עס האבען געזאגט די פערשייטע ציגיינער:
„עס וועט שוין פון וואגען נישט זיין מעהר קיין רעכטס“.
אז פיערדען זאלען די העמישע ביינער, —
זיי רעדען אויף וואגען נאך שלעכטס!
און איך האב ביים שענקער מיין קאזשוך פערפאקט
די גלאנציגע שטיוועל בעשמירטע מיט לאק,
און איך האב דעם ריבעל, וואס כ'האב נישט
פערדינט —
פערטרינקען און שענק מיט די הינט!!
איך האב זיך בערימט פאר מיין ווייבעל דער
שיינער

אז איך בין א יונגעל א כוואט און א העלד,
און איך קען מיין פערדעל אפילו נישט שטעלן,
און ס'זיצט אויך מיין ווייבעל נישט אין און געצעלט
אי, די מזל, מזל בעטערער א
אי, די מזל, מזל פארשעמער א
ס'איז אריין אין סאמאוואר מיינעם א קעלט,
און עס שטייט נישט אין מיין שעה אין פרייען פעלד.

האב איך געטון מיר א פערדעלע קויפען,
האט ער אין פעלד זיך אוועקגעלאזט לויפען,
לאזט מען, וואס טאנקע זיין אייגענער וואר,
לויפט נאך פון היטען אזוי ווי א נאר.
האב איך א פערדעל א גראדען, א היסען,
וואס ס'איז זיין מקרת פנים הנגדערט און געבר.
און זיין געקרייזעלטע זילבערנע גריווע
צעהיידט איך צושארפען אהין און אהער!!
וועל איך אוועקגיין לקריענען, לקחינען
אנלעבען לייצעס נייאנקע, נייאנקע,
נייאנקע לייצעס האב איך שוין געקויפט,
זעה, ווי מיין גראהינקער לויפט אין זיי, לויפט
אה, די ווייב מיינס, פערד, די שעה.
וואס־זשע קיצסטו דעם קאפ צו דער ערד?
דאהה נישט, וויין נישט — ס'וועט זיין שוין געלד,
איך וועל דיך צושטעלן אלץ אין דער וועלט
פון ציגיינעריש:

פון דער ציגיינערישער פאלקס־דיכטונג

זיץ איך אין תפיסה הינטער די קראטען,
כקוק דורך דעם פענסטער ארוס אויף דער פריי
אפשר וועט דא פאר דער תפיסה מיין ווייבעל
גיין מיט דער מאמען דער גוטער פערביי,
סה'ישען וואו רעדער. דאס פארט שוין מיין
ווייבעל...

כ'זעה, אבער, ס'זיצט דארט א צווייטער מיט איהר!
סיברענגט דורך די קראטען דער ווינט מיר די
ווערטער:

„— בלייב דא, ציגיינער! דיין גאט איז מיט דיר.
זעה דו, וואס, כ'וועל פון דאנען אנטרינען
וועל איך דיר וואו דו ווערסט זיין נאר געפינען.
כ'וועל פיי א שנאפס מיט דיין חתן זיך וויילען,
דיך אבער, זעה, דיך וועל איך צוקיילען,
צו דער האלאבלע פון וואגען דיך בינדען,
און כ'וועל דיין הויט פון דיר פאסענווייז שינדען!!
וועסט פאר דעם דארט מיינעם דאן דיך שוין
שרעקען:

— „א פעה — מיט דער בייטש און א ווייך
— מיטן שטעקען“.

ר. פ—ן.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
איינענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: קלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע בערעטקען א. א. וו. נעמט אן פ' 2,30 ביז 4,30 נאכמ

דאס ערשטע מיידעל

פון ניקאלאי באגדאנאוו

(34

ער איז געזעסען א מעטקווירדיגער זייסער און הוי־ער. און מען האט איהם געזונען קאלא דער ווייטער. ער האט געטראגען א היטעל מיט א רויטען פאם א אויף וועלכען עס איז געווען צוגעשטעפט א מענדעל. ער האט געטראגען א־ידעל־רויטע גאליפע און שווארצע גלאנציגע שטיוועל. און אויבען צו די שטיוועל זענען אויך געווען קינציג צוגעשטעפטע רויטע שנורענס. דאס אלץ איז געווען אויסגעדינט און ער געשיינט.

— און דאס איז... אהר ווייסט — חבר מילא־נאוו. איך האב איהם געבראכט... ער האט איינגע־נומט פארצושטעלען מיט זיך די רויטע ארמיי אויף דער פארשטעלונג...

און אלע פערשידען־גרימיגע קאמסאמאלצעס האבען נישט־היימליך געקוקט אויפ'ן ניי־אנגעקומענעם העלד.

— ניין... א דאנק פאר אייער טובה... נאר נאך אייגענע פאסט איהר נישט... אויב איהר ווילט, וועל איך אייך אויסוויקלען די פים אין צייטונגס שמא־טעס. אנשטאט שמאטעס, פון וועלכע עס קוקען ארוס די פיס, און געבען א לעכערליכען שינעל — איהר ווילט?

און דער פלוצלונג פערוואלטער וויערבארשטש מיט פערשווארצטע אויגען צוגעגאנגען האט צו מילאנאוו.

— ניין, ניין... ביי אייך זענען זיכער דא מענ־שען דא'ץ מעהר... גרמיקען וואלט זיך מיר אנגאנצע־לעבענס און אבות רהיג, ווי עס פאסט פאר איהם.

— תבה, איך דענק אז איך דארף זיך איננאנצען אינגרמיקען... און וועה איך וועל פארשטעלען פריי־היט, נעם איך זיך פשוט איינוויקלען אין רויטע.

— וואס האט וועהרער געזאגט רוהיג דער בלייכער פערשטעלער — גייסטאג, העלף ווארגען, די בריה גרימיקען.

און פערטאמעט זיך פערטומען מיט דער חברה, איך וועל איך זאל, וואס האט געהייסט

ניי א וואסער־מיל, פלוצלונג שטיל געווארען. דאס איז אויף דער עסטראדע ארויף חבר גארפינאוו און גע־האלטען א קורצע בעגריסונגס־רעדע פאר די פערשי־דענע פרצופים, אונטער וועלכע ס'האט זיך בעהאלטען אונזער אינטעליגענץ. נאך די אפלאדיסמענטען האב איך אריינגעקוקט אין זאל און דערזעהן אויף דער עסטראדע דעם דון־פיסיגען מיט'ן קליינעם בויך, ווי א קאוואן לעהרער פון ציכנען, פעלשע. ער האט זיך גערעכנט פאר א מוספיהלעגדען קאמוניסט, געצייכענט פארטרעטען פון אלע אונזערע ארטיגע פיהרער, זייע־רע פהו'ען, און ער האט זיך אפילו בעגייסטערט און אנ־געשריבען מוזיק א קאמוניסטישען הימן — „דער רויטער שטערן“. לויט דער אפשטאמונג איז ער א פראנ־צויזיש־געבוירענער, דאס הייסט, זיין זיידע איז געקומען אין רוסלאנד פון דער גרויסער פראנצויזישער רעוואלוציע. פעלשע האט קיין פוצים נישט געקענט פערטראגען. ער האט זיין שנאה אלעמאל דערציילט פאר אונז און געפאטשט מיט די קליינע ווייסע הענד אין די אויגען פון אונזערע פיהרער:

— העלדישע יונגען, אך, ס'איז העלדישע יונגען איהר זייט! איך בין אנבעראשט פון אייער העלדיש־קייט, מיט וועלכער איהר האט אפגעשאפט אט דעם פערהאסטען קלאס!

חבר פעלשע האט גענענט זיך דיין אויסדריקען. און אט איצט האט חבר גארפינאוו איהם איבערגעגע־בען די אנפיהרונג מיט דעם פריילכען טייל פון מאס־קאראד. פאר די לעצטע יאהרען האט חבר פעלשע געעפענט א טאנץ־קלאס מיט ספעציעל־קלענערע פריי־זען פאר ארבייטער, פויערים און פארטיי־מיטגלידער, מיט איין וואָרט — א ברכה אויף די הענד און אויף די פיס.

איצט האט דער פליגקער, ליכטענדער, ווי אן עלעק־טרישע לעמפעל, חבר פעלשע דערקלערט וועגען דער ארדענונג אויפ'ן מאסקאראד און וועגען די מעבל.

— איצט... דער ערשטער וואלץ!! — האט אויס־

געהופען פעלשע מיט א הויער, קלינגענדיגער שטימע. ער האט זיך איינגעבויגען און א מאך געטון מיט די אפענע הענד.

די מוזיקאנטען האבען אזוי אנגעהויבען קראצען די סטרונעס, אז פון נישט־געוואוינהייט האב איך גע־האלטען ענטלויפען וואס ווייטער. דער טאנצענדיגער עולם האט מיט'ן רויש א סך ווייכער געמאכט די פיטשענדיגע מוזיק. איך האב זיך אביסעל צוגעוואוינט צו דער מו־זיק און גענומען בעטראכטען די קאסטיומען אויפ'ן מאסקאראד. א וואונדערבארע זאך: כאטש אונזערע בירגער האבען אזוי געהונגערט, אבער די מאס־קאראד־קאסטיומען זייערע האבען זיי נישט פערלייפט! דאס איז — עס זענען נישט געווען קיין קלוגים? ווען זיי וואלטען געוואלט, האבען די געקענט פערקויפען! אט איז א קאסטיום — די גאלד־קעניגין: א טונקעל־בלויע פראכטפול קלייד, אינגאנצען און שטערענס, און אויפ'ן קאפ א האלבע לבנה. — איך וועל געבען מיין קאפ אויף אפצוהאקען, אז מיידלעך וואלטען עס גע־קויפט פאר א חופה־קלייד. און דער קאסטיום נא־פאלעאן. פון גיטען גרויען שטאף מיט א דריי־עקיגען הוט. מען וואלט איהם אין ערשטען בעסטען דארף גע־קויפט. ניין, זיי האבען אויף עפעס געוואַרט מיט די קאסטיומען, און איך בין כמעט זיכער, אז נישט אויף אונזער מאסקאראד...

איך שטעה לאנג און קוק פערטראכט אויף די שווארצע מאסקעס און צורות, הינטער וועלכע עס דרעהט זיך אונזער אינטעליגענץ. אימיצער פון דער חברה מייסעלט מיר פאר דעם אקסעל און הייסט נייגירען זיך. דער גרים איז נישט קיין גרויסער. זשאן שמייכט מיר די באקען און דעם שטערן מיט א שווארצען פינגער. און איך קום ארויס א יונגער, אויסגעמאטערטער פויער. כדי עס זאל זיין בילדלעכער פאר די שטאטישע, האב איך אנגעטון א פאר לאפטעס, א פאר היימיש געוועבטע הויזען און העמד. דאס טאנצען האט אויפ־געהערט.

— די אינטאנציע־פארשטעלונג הויבט זיך אן!

דער ערשטער איז א שווארצער פעלעריגע מיט א ווייסען הוטעל און אין א מאסקע, מיט ארויסגעבויגע דער בישוף־מאכער — וויערבארשטש.

— הערט, הערט, הערט!! — האט ער אנגעזאגט און צונומען די פינגער, וואס זענען געווען איינגעוויקעלט אין שווארצע און ווייסע טרויבקעלעך. — אט וועל איך, דער בישוף־מאכער, ארויספיהרן פאר אייך א

בילד פון פערגאנגענע און קעגענווארטיגע געשעהע־נישען... אלע מאסקעס, די ריטער, דאמען, הוזארען, בעדין און א טאוולענער סאמאוואר, האבען זיך אויס־געשטעלט אין א האלב־ראד.

— קוקט, קוקט, קוקט!!

דער בישוף־מאכער האט זיך איבערגעדרעהט, האט א משונה'דיגען מאך געטון מיט די פינגער, און אויף דער בינע האט זיך בעוויזען א בילד.

איך און דער ארבייטער האבען זיך אויסגעצויגען אויפ'ן דיל. אויף אונז האבען זיך ארויפגעזעצט דער גלח, דער גענעראל, דער סוחר, אלס צוגאב צום פרייץ, און מען האט גענומען ארומזיסלען מיט ווייסע פעדים. פון דער לינקער זייט האט מען געבראכט און אוועקגעזעצט דעם צאר מיט א פלעשעל אין איין האנד און מיט דער קרוין אויף דער אנדערער האנד. די אויגען פון די סאלדאטען זענען געווען פערמאכט. און דער אינטעליגענט איז געגאנגען און הויך אלץ ארומגעקוקט. ער איז צוגעגאנגען, זיך איינגעבויגען, א קוש געטון אויפ'ן ארבייטער און פויער און אנגעהויבען:

— אך, עס איז זיי שלעכט, אך, ליידענדע!!

ער איז צוגעגאנגען צום צאר און הנאה געהאט:

— ניין, און איך א צאר איז שלעכט. עס איז גוט, גלאנץ, עס ווייזט די הערשאפט פון רוסלאנד.

דערנאך איז ער צוגעגאנגען צו די סוחרים, צו די פריצים און מיט מיטגעפיהל אויסגעפרעגט:

— עס איז אייך בעקוועהם צו זיצען מיינע הערן? עפעס זעה איך אויף אייער פנים א שרעק.

— פון וויין — רופט זיך שטיל אן מיט א באס דער גענעראל.

— א שאד דאס געווען ווענען דער בעפרייאונג פון די פויערים — פורטשעט דער פריץ.

און ער, דער אינטעליגענט, הערט אפילו נישט שפאצירט זיך ארום מיט'ן שירעם, און פלוצלונג:

טרום, טו־רום, טו־רום!
טרום, טו־רום, טו־רום!

און אונטער דער בעגלייטונג פון מוזיק איז ארויס־געצויגען אין רוי'טען ארויף די פרייהייט (מאניע).

— סאלדאטען, וואכט אויף!!

און עס האבען זיך געעפענט די אויגען פון די סאל־דאטען, זיי לעבען אויף און הויבען אויף די הענט די ביקסען.

— אנטוועדיקטע, שטעהט אויף!

(פארטזעצונג קומט)

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

אויגוסט

זון־אויפגאַנג 4.30

זון־אונטערגאַנג 6.47

זונטאָג

24

ד

אב תר״ץ

דרינגענדע הילף פאַר אַרבייטסלאָזע

דער מאַגיסטראַט איז מודיע, אַז פון 25 אויגוסט הויבט מען אָן אויסצאָהלען דרינגענדע הילף פאַרן חודש יולי פאַר אַרבייטסלאָזע, וועלכע זענען רעגיסטרירט אין דער ביוראָ פון אונטער־שטיצונגס־אַמט אין משך פון 4 ביז'ן 11 אויגוסט. אויף דער דרינגענדער רעגירונגס־הילף האָבן דאָס רעכט נאָר די אַרבייטסלאָזע, וועלכע האַלטען אויס פאַמיליעס. פריילייזיגע און פערהייראַטע אָהן קינ־דער האָבן נישט קיין רעכט אויף דער שטיצע. אַרבייטסלאָזע, ביי וועלכע עס אַרבייט כאָטש איי־נער פון דער פאַמיליע, אָדער עס בעקומט כאָטש איינער שטיצע, האָבן אויך נישט קיין רעכט אויף דער שטיצע.

דאָס אויסצאָהלען די שטיצע קומט פאָר אויף וואָלטשאַנסקאַ 251 פון 9 פריה ביז 12 בייטאָג לויט פאָלגענדער סדר:

מאָנטאָג דעם 25 אויגוסט — אותיות

A C B D E F

דינסטאָג דעם 26 אויגוסט

G H I J

מיטוואָך דעם 27 אויגוסט

K L Ł

דאָנערשטאָג דעם 28 אויגוסט

M N O

פרייטאָג דעם 29 אויגוסט

P R S

שבת דעם 30 אויגוסט

T U W Ź Z

אַרבייטסלאָזיגקייט

(–) אויפ'ן שטח פון לאָדזער מלוכהשען אַמט פאַר אַרבייט פערמיטלונג זענען דעם 23 אויגוסט געווען רעגיסטרירט 35,311 אַרבייטסלאָזע פון דעם אין לאָדז — 25,778 פּאַביאַניץ 2,088 זגערזש 2,574, זד.־וואָליאַ 936, טאָמאַשאָוו 3,502, קאָנ־סטאַנטין 172, אַלעקסאַנדער 255 און רודאַ־פּאַביאַ־ניץ — 206.

שטיצע האָבן גענומען 11061 אַרבייטסלאָזע פון דעם אין לאָדז 7,964, אין פערלויף פון דער וואָך האָבן אין לאָדז פערלוירען זייער אַרבייט 698 פּערזאָן, דערהאַלטען אַרבייט דורכן אַמט — 51 אַרבייטסלאָזע, אַרויסגעשיקט אויף אַרבייט 63 און געשטראָכען פון די רשימות זענען געוואָרען 793 פּערזאָן.

איבערגעפאָהרען דורך אַן אויטאָ

(א) לייזער לובאָן 4 יאָהר אַלט (מאַטעיאַ 4) איז איבערגעפאָהרען געוואָרען דורך אַן אויטאָ. אין א שווערען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין אַנאַ־מאַריאַ שפּיטאָל.

פערשווינדעט א ספר־תורה

(ס) מרים פּאַגעלמאַן, בושעשינער 13, האָט געמאָלדען דער פּאָליציי, אַז מ'האָט פון שטיבעל אַרויסגעגנבעט א ספר תורה, די פּאָליציי־אישע אויס־פאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז דאָ איז נעשעהן נישט קיין גנבה, נאָר אַז א גרופּע מתפללים האָבן דעם ספר איבערגעטראָגען אין אַנאַנדער אָרט.

דער ענין וועט בעקומען זיין פינאַל אין געריכט.

אָפּקלאַנגען פון דער טראַגעדיע
אין דער אַנשטאַלט אַלעי

(ע) געכטען בייטאָג איז פאָרגעקומען די לויה פון דער טראַגיש־אומגעקומענער סטאַניסלאַוואַ מאַלקאָווסקאַ, וועלכע איז דערמאָרדעט געוואָרען דורכ'ן פּעליבטער פּאַציענט יאַנקאָווסקי, אינם טויט־צוג האָבן זיך בעטייליגט עטליכע הונדערט מאַן.

יאַנקאָווסקי געפינט זיך אין פּאָנאַטאָמס שפּיטאָל, זיין צושטאַנד האָט זיך נישט געענדערט. ביז איצט איז ער נישט געקומען צום בעוואוסטזיין. ס'איז דאָ א מורא, אַז יאַנקאָווסקי וועלכער האָט בעקומען א מוח־ערשיטערונג, זאָל בלייבען גייסטיג־קראַנק, אויב עס וועט געלינגען איהם אויסצוהיילען.

אַפּטייקען
היינט גייט נאַכט־דיזשורען

(ז) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּ־טייקען: אַנטאָנעוויטש, פּאַביאַניצקאַ 50; פּאַנדזשינסקי, פּיעטריקאָווער 164; כאַקאַלעוויטש, פּושעיאַזד 19; רעמבעליגסקי, אַגרודאָוואַ 28; וואַגראַלעוויטש, פּיעטריקאָווער 25; קאַספּערקיעוויטש, זגערזשער 54; [illegible], בושעשינער 56.

רעזערוויסטען־איבונגען
ווער עס דאַרף זיך שטעלען היינטיגע וואָך

און די טעג פון מאָרגן מאָנטאָג ביז שבת וואַר־טען זיך אויף דער יעזשענא און 11 ליסטאָפּאַד און פּ. ק.וו. 1 צושטעלן פאָלגענדע רעזערוויסטן, וואָס ווערן גערופן אויף איבונגען און וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 1. 4. 6. 7. 10. 12. 13 און 14 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַטן:

יאָהרגאַנג 1906:

אונטעראָפיצירן פון פליראַפּטיילונגען, באַלאָ־נער און פערבינדונגס־מיליטער; עלטערע שערעגאָווצעס און שערעגאָווצעס פון פערבינדונגס־מיליטער.

יאָהרגאַנג 1905:

אונטעראָפיצירן פון פליהר און באַלאָנער מיליטער.

יאָהרגאַנג 1904:

אונטעראָפיצירן און עלטערע שערעגאָווצעס פון אַלע מינים געווער; אַלע שערעגאָווצעס פון פיעכאָטע, פערבינדונגס־מיליטער און פלאָט.

יאָהרגאַנג 1902:

אונטעראָפיצירן פון אַלע מינים געווער א חוץ טאַבאָרען און פלאָט.

יאָהרגאַנג 1901:

אונטעראָפיצירן פון פליה־באַלאָנען און פער־בינדונגס־מיליטער.

יאָהרגאַנג 1899:

אונטעראָפיצירן פון אַלע מינים געווער א חוץ טאַבאָרען און פלאָט.

אַלע רעזערוויסטן, וואָס האָבן געדאַרפט דורכמאַכען די איבונגען פאַראַיאָהרן און האָבן זיי צוליב וועלכער ס'איז סיבה נישט אויסגעמאַכט.

רעזערוויסטן פון אַלע אויסגערעכנטע יאָהר־גענג פון לופט, פּאַנצער, אויטאָ־ און טאַנק־מיליטער — מאָרגן מאָנטאָג דעם 25 אויגוסט.

אונטעראָפיצירן פון די אויסגערעכנטע יאָהר־גענג (פעלד־אַרטילעריע, שווערע, שווערסטע און מאָר־ט אַרטילעריע) און עלטערע שערעגאָווצעס פון יאָהרגאַנג 1904 פון אַרטילעריע — דינסטאָג דעם 26 אויגוסט.

רעזערוויסטן פון אַלע אויסגערעכנטע יאָהרגענג פון פיעכאָטע, קאַוואַלעריע, פּאַנצער־אויטאָס, טאַנקס אינזשעניערטע, געזונדהייטס־דינסט און וועטערינאַ־ריע — מיטוואָך, דאָנערשטאָג, פרייטאָג און שבת.

די רעזערוויסטן דאַרפן זיך צושטעלן אויף 10 א זייגער אינדערפריה מיטברענגענדיג מיט זיך דאָס מיליטערישע ביכעל, מאָביליזאַציע־קאַרטע און אַלע מיליטערישע דאָקומענטן. די רעזערוויסטן דאַרפן מיטברענגען שפּייז ביז צום אָרט פון זייער פאָרמא־ציע און א גאָפּעל, מעסער, לעפעל.

פּראָלאָנגאַציעס און באַנקראָטען
טעגליכע כראָניק פון האַנדעלס־געריכט

יעקב מאָטשעוסקי, אינהאַבער פון שנייד־געשעפט אויף נאַוואָמיעיסקאַ 13 איז אין אַפּריל ערקלערט געוואָרען פאַר באַנקראָט און דאָס געריכט האָט בעשלאָסען איהם צו אַרעסטירען צוליב דער בייוויליגקייט פון זיין באַנקראָט. אין מאַי האָט מאָטשעוסקי בעקומען א גלייט־בריף און ס'איז שפּעטער פאָרגעקומען א פערהאַנדלונג פון די קרעדיטאָרען וועגען אַן אויסגלייך, דער באַנקראָטיר איז געבליבען שולדיג 56.087 זל. און דער אַקטיוו פון דער באַנקראָט־מאַסע האָט בעטראָפען 11.850 זל. דער באַנקראָטירטער האָט פאָרגעשלאָגען צו בעצאָהלען 10 פּראָצ. פון די חובות צאָהלבאַר אין 2 יעהרליכע ראַטעס, די קרעדיטאָרען האָבן דערויף איינגעשטימט.

דאָס געריכט האָט דעם אָפּמאַך בעשטעטיגט און צוריקגעשטעלט מאָטשעוסקין אין זיינע סוחרי־שע עהרע און רעכט.

* * *

אין דעצעמבער 1929 י. האָט די פירמע „אַלאַ־טיען“ זיך געווענדעט וועגען פּראָלאָנגירען איהרע צאָהלונגען. דעם 25 יאַנואַר האָט דאָס געריכט די טענה אָפּגעוואָרפען. אין מאַי האָט דאָס אַפּעלאַציאָנס־געריכט אין וואַרשע ערטיילט דער פירמע א פּראָלאָנ־גאַציע פון די צאָהלונגען. דערווייל איז פאַריבער א האַלב יאָהר און די לאַגע פון דער פירמע האָט זיך פאַרערגערט, און דער אינהאַבער פון דער פירמע חיים אַלבאַם האָט זיך געווענדעט אין געריכט וועגען אויסגלייך־אונטערהאַנדלונגען. אַלבאַם האָט פאָרגעשלאָגען צו בעצאָהלען 40 פּראָצענט פון די חובות צאָהלבאַר אין 8 פערטעל־יעהרליכע ראַטעס. דאָס געריכט האָט ערלויבט אנצוהייבען די אויסגלייך־אונטערהאַנדלונגען.

* * *

דאָס געריכט האָט ערקלערט פאַר באַנקראָט דעם אינהאַבער פון געשעפט פון בערשטלעך און שנורהאַנדלעס אויף נאַוואָמיעיסקאַ 24 מ. בעסער־מאַן. דער באַנקראָט איז בעשטימט געוואָרען פון'ם 24 דעצעמבער 1929 י. און ס'איז בעשלאָסען גע־וואָרען בעסערמאַנען צו אַרעסטירען.

נעכטען האָט דאָס געריכט איהם אַרויסגעגעבען א גלייט־שיין און בעפרייט פון אַרעסט.

* * *

הושע ליווער־אַוויטש, פּיעטריקאָווער 109 אינ־האַבערין פון דער פירמע „דאָס הויערענסקי“ איז אויף דער פאָדערונג פון יחיאל פּוקס ערקלערט געוואָרען פאַר באַנקראָט פון'ם 11 יאַנואַר 1930 י.

די באַנקראָטירטע איז געשטעלט געוואָרען אונ־טער פּאָליציי־אויפזיכט.

* * *

די פירמע „אַקצ. געז. שווייקערט“, האָט דעם 20 מאַי בעקומען א פּראָלאָנגאַציע פון די צאָהלונגען אויף 3 חדשים, דער בילאַנס איז אויפ'ן 1 פע־ברואַר געשלאָסען געוואָרען מיט דער סומע פון 23,206,000 זל. דער אַקציען און זאַפּאַס־קאַפּיטאַל האָבן בעטראָפען 1700000 זל. די פירמע עקזיסטירט זייט 56 יאָהר און אין 1898 י. פערוואַנדעלט געוואָ־רען אין אַן אַקציען־געזעלשאַפט די פירמע האָט בע־שעפטיגט 2500 אַרבייטער. אין קריזיס האָט די פיר־מע פערלוירען 6 מיליאָן זהובים.

פאַר די 3 חדשים האָט די פירמע נישט בעווי־זען צו פערבעסערען איהר לאַגע.

דאָס געריכט האָט פערלענגערט די געריכטס־אויפזיכט אויף ווייטערדיגע 3 חדשים, ביז'ן 20־טען נאָוועמבער.

* * *

אין נאָוועמבער האָט דאָס געריכט אָפּגעוואָרפען די טענה פון ה. ווינטערויב קאָנפעקציע און פוּ־טער־געשעפט (נאַוואָליפּקי 19) וועגען פּראָלאָנ־גאַציע. דאָס אַפּעלאַציאָנס־געריכט אין וואַרשע וואוהין ווינטערויב האָט אַנגעקלאָגט די החלטה האָט דעם אורטייל אָפּגעשאַפט און ערטיילט א פּראָלאָנגאַציע אויף 3 חדשים,

איצט האָט דאָס לאָדזער געריכט בעשטימט א קאָמיסאַר־ריכטער און אַן אויפזעהער.

פערפיהרט און דערמאָרדעט
געפונען א טויטען קערפער פון א פרוי אָהן א קאָפּ, אין א טייך

(ט) אין א סטאַוו הינטער לאַסק האָבן פישער אַרויסגעצויגען א קערפער פון א פרוי אָהן א קאָפּ. מ'האָט וועגען דעם מיטגעטיילט דער פּאָליציי, וועל־כע האָט אַרויסגעפיהרט אַן אויספאָרשונג און האָט פעסטגעשטעלט פאָלגענדעס:

ביי יאַן מאַראַווסקי, דעם לאַנדווירט פון דאָרף מע־ושאַנצ האָט געדינט די 26־יעהריגע אַנאַ פּלעטניאַ מיט דער צייט זענען צווישען פּלעטניאַ און מאַראַווסקי געוואָרען אינטימע בעציהונגען און ווען מאַראַווסקי'ס פרוי האָט זיך וועגען דעם דערוואוסט, האָט זי די פּלעטניאַ ענטזאָגט.

פּלעטניאַ איז אַוועק צו איהרע פערוואַנדטע, נאָר ווען יענע האָבן פעסטגעשטעלט, אַז פּלעטניאַ איז מעוברת האָט מען זי אַרויסגעטריבען און זי איז ווידער געקומען צו מאַראַווסקי'ן פאָדערען, אַז ער זאָל זי צו־נעהמען צו דער אַרבייט. דאַן האָבן מאַראַווסקי מיט דער פרוי בעשלאָסען זי אומצוברענגען די אַרבייט. אין א פּאָר טעג אַרום האָבן זיי די פּלעטניאַ דער־מאָרדעט, כדי פון איהר פטור צו ווערען און כדי מ'זאָל זי נישט דערקענען, האָט מען איהר אָפּגעהאַקט דעם קאָפּ און דעם קערפער אַריינגעוואָרפען אין טייך.

דאָס פּאָר־פּאָלק מאַראַווסקי איז אַרעסטירט.

כמעט המנ'ס א מפלה

(ע) פרייטאָג איז אויפ'ן גרינעס־מאַרק געקומען בעריל גאָלדבערג (11־טער ליסטאָפּאַד צוויי־און־דרייסיג) כדי צו מאַכען דאָרט איינקויפען. דערווייל האָט מען איהם אויסגעהויבען א קיינער א געווינ־סטעפאַן גאַוואַק פון פראַנציסקאַנער אַכט־און־דריי־סיג. דער אַנגעקומענער פּאָליציאַנט האָט אין גאַ־וואַקן דערקענט א בעקאַנטען גנב און האָט פערדעכטי־גט, אַז גאַוואַק האָט עקסטרא אַרויסגערופען די קרי־געריי כדי אין טומל אים צו בעגנבענען.

דערווייל האָט מען דערזעהן, אַז איינער פון די אַנגעלאָפענע האָט אַרויסגעצויגען ביי גאָלדבערג'ן דעם טייסטער פון טאַש. דער פּאָליציאַנט האָט איהם גע־כאַפּט ביי דער האַנד און האָט געוואָלט פערהאַלטען אויך גאַוואַקן, אָבער יענער איז ענטלאָפען.

איינע פון די פּויערטעס האָט איהם אויפ'ן קאָפּ אַרויסגעגאָסען א טעפּעל מיט סמעטענע, וועלכע האָט איהם פערגאָסען די אויגען. א דאַנק דעם האָט ער זיך אויך א ווײלע פערהאַלטען און מ'האָט איהם געכאַפּט. ביידע גנבים האָט מען אַרעסטירט.

א פערטעל שעה חושך אין לאָדז

(ז) נעכטען אין אָוונט אַרום 8.15 אָוונט איז אין דער מאַשינען־אָפּטיילונג פון דער עלעקטראָווניע און דער „ראָזשטשעלניאַ“ עפּעס קאַליע געוואָרען און ס'איז מיטאַמאָל געוואָרען שטאַרק פינסטער אין דער גאַנצער שטאָט. די פינסטערניש האָט אָנגעהאַל־טען אַן ערך א פערטעל שעה און ס'איז צוריק ליכ־טיג געוואָרען.

דערווייל האָבן זיך אין שטאָט פערשפּרייט פאַנ־טאַסטישע קלאַנגען וועגען די סיבות פון דער פינסטער־ניש. מ'האָט אפילו געקלונגען צו אונז אין רעדאַק־ציע אנפרעגען צי ס'איז נישט פאָרגעקומען קיין ערד־ציטערניש.

געפונען א קינד

דאָנערשטאָג ביינאַכט האָט מען אויף די טרעפּ ביים לאָדזער מורה הוראה ה' ליבוש ראָזענבערג געפונען א קליין קינד פון א 8 טאָג אַלט. א מיידעלע. ביים קינד האָט מען געפונען א צעטעלע, אַז דאָס איז א יודישעס, און אַז מ'בעט עס ערציהען אלס יודיש.

הרב ראָזענבערג האָט זיך פרייטאָג געווענדעט אין דער קהלה. דאָרט האָט מען דאָס קינד נישט געוואָלט אננעהמען האָט מען עס דאַן אָפּגעגעבען אין פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט. נאָך צוזאַמענשטעלען אַן ענטשפּרעכענדען פּראָטאָקאָל האָט מען דאָס קינד איבערגעשיקט אין שטאָטישען [illegible].

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן.

לעצטע גאַסטראָלען פון די ליבלינגס־אַרטיסטען

ווערא קאַניעווסקאַ און פּאָול ברייטמאַן

היינט, זונטאָג, דעם 24־טען, 9 אָוונד, גרויסער מוזיקאַלישער שלאַגער

צום ערשטען מאָל אין לאָדז! געזאַנג! געלעכטער! הומאָר! טענץ!

איציקל קאָזאַק

אין 2 אַקטען פון י. שטיינבע ג. מוזיק פון ש. סעקונדע.

ראָלען: איציקל — ווערא קאַניעווסקאַ. וואָלאָדיאַ — פּאָול ברייטמאַן.

פאָלגענדע נומערן ווערען געזונגען: טשירי בירי באָם. / גיד ביי אַמעריקאַ. סטרקעלע. / גלייכע רעכט. / הויב די פיסלעך. / אוי די ליבע. / סטרקעלע ליובאָ מיין. / ווי ליבע דאָרט איז גליק. / רוסישער כאָר. / כלה בעזינגען. / טאַנגאָ־דועט. / הורא פאַר אַמעריקאַ.

מאָרגען, מאָנטאָג, דעם 25־טען, 9 אָוונד, פּרייזען פון 80 גר. ביז 3 זל.

רומעניש חתונה! ראָלען: דבורה — קאַניעווסקאַ. ישראל קיזלער — ברייטמאַן

דינסטאָג, דעם 26־טען, 9 אָוונד

לעצטע אַפּשיד־פאָרשטעלונג **„איציקל קאָזאַק“**

אין 2 אַקטען פון י. שטיינבערג, מוזיק פון ש. סעקונדע. ראָלען: איציקל — קאַניעווסקאַ. וואָלאָדיאַ — ברייטמאַן

מ'בעטייליגט זיך: פרויען: בעזמאַן, דיכטענבערג, ליבראָווסקאַ, נע״ה, פּאַדע־מאַן. מענער: עריעל, באַלבירסקי, האַמבורגער, הילסבערג, הערשקאָוויטש, נייהויז, רזקאָוו. דיריגענט ק. זעלמאַן.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמ. ג״ג.

„לאדזער פראוואקאטאר"

די געשיכטע פון טרויעריג-בעריהמטען לאדזער פראוואקאטאר נח

(המשך).

הגם נח איז נישט געווען קיין גרויסער ירא, איז די קליינע פיטשעלעך און מיט די טריף־פסול־ביכלעך זיך נישט געקענט אנשטעקן, האט דאך זיין טעמפעראמענט איהם נישט געלאזען איינזיצען און שטיבעל, בעת און דרויסען האט געברענט די רעוואלוציע, בעת די פרייהייטס־בעוועגונג איז געווארען וואס אמאל שטארקער און גרעסער. דער „בתגר" נח האט אנגעהויבען קאליע צו ווערן. ער האט אנגעהויבען צו רעדען מאדנע רייד וועגן פרייהייט, רעוואלוציע, אחדות, און אזוי ווייטער, הגם ער אליין האט פון די אלע זאכען זעהר קנאפ פערשטאנען. צוליב דער האזיגער סיבה האבען די בעלי־בתים ביי וועמען נח'ל האט געגעסען „טעג" מורא בעקומען פאר איהם (יעדער האט דאך געהאט קינדער), און מ'האט איהם אפגעזאגט די קעסט. ער איז געווען אויף גרויסע צרות און פיכשטעבליך געהונגערט דערצו האט מען איין א געוויסען שבת, ווען מ'האט בעמערקט, אז ער פיהרט זיך נישט אזוי ווי מ'דארף אויך ארויסגעווארפען פון שטיבעל און נח'ל איז געבליבען אינגאנצען אויפ'ן גאס, צו זיינע עלטערן האט ער נישט געקענט געהן, ווייל ערשטענס האט איהם זיין פאטער נישט געוואלט קענען און צווייטענס האט דער פאטער אליין געהאט צו הענג, אז ער זאל קענען געבען אזא דערוואקסענעם יונג צו עסען. נח'ל האט דעריבער אנגעהויבען צו זוכען א תכלית און לויט דער רעקאמענדאציע פון עטליכע פון זיינע חברים, האט ער זיך אויסגעלערנט דאס לייכסטע פאך אין יענער צייט — ארבייטען אויף א האנדזאקען־מאשין. ווען ער האט זיך אויסגעלערנט די מלאכה און געווארען מעהר אדער ווייניגער זעלבסטשטענדיג האבען זיך פאר נח'לען געעפענט ברייטע פערספעקטיווען.

דאס איז געווען א מענש מיט אן'אומגעהויערער פאנטאזיע. נאך פון קליינווייז האט ער געליטען אויף דער גרויסקייטס־מאניע, הגם ער האט קיינמאל גאר נישט געהאט. צוערשט האט ער זיך איינגערעדט, אז ער וועט זיין א גרויסער רבי, און נישט איינמאל האט ער זיך אין שטיבעל אנגעהויבען צו פיהרען מעשה רבי, די איבריגע בחורים האבען איהם אנגעקוקט ווי משוגע, נח'ל איז אבער געווען פעסט איבערצייגט, אז ער וועט זיין ציל דערגרייכען און אז ער האט זיך שוין צו דעם צוגעוואויגען, אזוי איז אויך געווען דערמאלט ווען נח האט זיך אויסגעלערנט זיין פאך, האט צוביסלעך געארבייט און איז אריינגעקומען אין פראפעסיאנעלען פעראיין. דערמאלט האט זיך אין זיין פאנטאזיע פארגעשטעלט אז ער איז שוין דער אנפיהרער נישט נאר פון דעם פראפעסיאנעלען פעראיין נאר פון דער פרייהייטס־בעוועגונג, פון דער רעוואלוציע. ער האט אנגעהויבען אומעטום אריינצושטעקן זיין נאז, געקומען דא וואו מ'האט איהם נישט גערופען. גערעדט דאס וואס ער האט נישט געדארפט. פערשטעהט זיך, אז נח'לס כאראקטער־שטריכען זענען נישט געווען קיין סימפאטישע און דערפאר האט מען איהם אין ערגיץ נישט צוגעלאזען און קיין שום ארבייטען איהם נישט איבערגעגעבען. נח'לען האט דאס גארנישט געשטערט. ער איז געלאפען פון איין יורישער פארטיי צו דער צווייטער, זיך עפארעט און געשמייעט, הגם ער האט גארנישט געהאט וואס צו טון.

וואו נאר א „פירושע", וואו נאר א צוזאמענקונפט פון חברים, וואו נאר א צוזאמענטרעף פון סאציאליסטען, וואו נאר א מאסעבקע, א פערזאמלונג איז נח'ל נישט־געבעטענערהייד געקומען, לויט זיין כאראקטער נאך, האט ער שטענדיג געמאכט דעם אנשטעל, ווי ער וואלט געווען שטארק בעשעפטיגט מיט אויסערגעווערנליך־וויכטיגע ארבייטען.

אומעטום האט מען איהם טאלערירט, ווייל מען האט איהם געהאלטען פאר אן'אומשעדליכען מענש, א ביסעלע געריהרט אויפ'ן קאפ, דעריבער האט מען איהם אינערגיץ נישט געשטערט אריינצוקומען, מיטצונעהמען און אפילו אמאל א שלימזלדיגע חבר'ע צו האלטען. נח'ל האט זיך אבער געהאלטען פאר א גרויסען מענש און איז געווארען שטארק אין כעס, ווען אימיצער האט זיך געמאכט א וויץ פון דעם אומערשיר פון זיין איינרעדעניש און זיין ווירקליכער לאגע. ער איז גרייט געווען אוועקצוגעבען זיין לעבען. נאר כדי ארויסצווייזען זיין איבערמאכט איבער יענעם, דאס איז געווען זיינע א קראנקהאפטע מאניע, וועלכע האט איהם סוף כל־סוף דערפיהרט צו זיין שענדליכער טעטיגקייט. נח'ל איז געווען פעהיג אומגליקליך צו מאכען אן'אומשולדיגסטען מענש, כדי אויף איין מאמענט נאר ארויסצווייזען זיין איבערמאכט און דא איז זיין גרויסקייט מאניע איבערגעגאנגען אין א מין סאדיזם.

ווי מיר האבען שוין אנגעוויזען איז נח געווען אפטער איינגעהער אומעטום. ווי נאר ס'זענען זיך צוזאמענגעקומען סאציאליסטען — אנפיהרער פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען און סאציאליסטישע פארטייען. נח'ל איז געווארען א שם דבר אומעטום און ס'איז נישט געווען קיינער, וועלכער האט זיך פעראינטערעסירט מיט דער ארבייטער־בעוועגונג אז ער זאל נישט קענען דעם „וואריאט". אומעטום האט מען זיך מיט איהם געצייצעלט, אבער קיינער האט איהם נישט געהאלטען פאר קיין געפעהרליכען מענשען.

נח'ל איז אבער שטענדיג ארומגעלאפען בעשעפטיגט און צו יעדען געזאגט:

— איהר וועט זעהען וואס איך וועל נאך אויפטון, די גאנצע רעוואלוציע ליגט אויף מיינע פלייצעס.

י. דאן

(המשך קומט).

צוזאמענפאהר פון „פועלי-אגודת-ישראל"

אין לאדזער קרייז

היינט זונטאג, עלה פינה קומט פאר אין אלעקסאנדער א פגישת־חברים פון אלע פאייניפען אין לאדזער קרייז. די פגישה קומט פאר אין א פאסיגען גארטען. אין פאל פון א נישט־גינסטיגען וועטער אין שטאטישען טעאטער־זאל „פאלידאמי".

סאניטארע קאנטראלעס

די שטאט־סטאראסטווע פיהרט איצט אדורך סאניטארע קאנטראלעס אין די געוועלבער, האטעלען און היזער.

אזעלכע קאנטראלעס וועלען פארקומען יעדע וואך כדי צו צווינגען עס זאל דערהאלטען ווערען די ריינקייט אין די דערמאנטע ערטער.

15 ליסטעס ביי די שטאט-ראט וואהלען אין רודא-פאביאניץ

(ב)) אין רודא פאביאניץ זענען בעשטימט געווארען וואהלען צום שטאטראט אויפ'ן 22 סעפטעמבער. אין צוזאמענהאנג דערמיט האט זיך שוין דארט אנגעהויבען די וואהל־אגיטאציע. וועלכע וועט דאסמאל זיין זעהר א שארפע. ביז איצט זענען אריינגעטראגען געווארען 15 וואהל־ליסטעס: 10 פוילישע, 4 דייטשע און 1 יודישע. אינגאנצען זענען פערהאן וואהלבערעכטיגטע 5.500 פערזאן.

די שטארקסטע אגיטאציע פיהרט יא דער רעגירונגס־בלאק.

די פרעמיערע פון „גולם"

איז אויפגענומען געווארען מיט בעגייסטערונג

די פרייטאגדיגע פארשטעלונג ביי די ווילנער, די פרעמיערע פון ה. לייוויקס „גולם" איז פערוואנדעלט געווארען אין אן'אמתע יום טוב פון יודישען טעאטער.

צו דער פרעמיערע איז געקומען א זעהר שעהנער עולם — דאס שענסטע, וואס דאס יודישע גייסטיגע לאדז פערמאגט.

א דריי זענען זענען געקומען זעהר פיל געסט פון ווארשא: זשורנאליסטען, ארטיסטען און קינסטלער, כדי פערזענליך זיך צו בעטייליגען אין דער שימחה.

ס'זענען צ. א. געקומען בעגריסען די „ווילנער" די בעקאנטע ווארשאווער זשורנאליסטען און שריפטשטעלער: אהרן צייטלין (פאריצער פון פען־קלוב אין פוילען), רעד. פראפוס, ב. קאהלינסקי, דער מיטגלידער („מאמענט") י. מ. ניימאן („היינט") אלחנן צייטלין, לאזאר קאהאן („אונזער עקספרעס") נחמן מייזיל („ליטעראַרישע בלעטער") זרבבל, אריסטא מארעווסקי, דער בעקאנטער רעזשיסער ד"ר מ. וויכערט, דער דראמאטורג אלתר קאציזנע און די רעדאקטארען פון די הינע יודישע, פוילישע און דייטשע צייטונגען.

פאר דער פארשטעלונג האט דער דירעקטאר פון דער ווילנער־טרופע ה' מואה בעגריסט די געסט און ביי דער געלעגענהייט אנ'ערקענונג דאנק בא די ווילנער פאר די לאדזער, וועלכע האבען זיי אויסגעוויזען אזוי פיל ווארימקייט און פריינדליכקייט.

די פארשטעלונג איז אדורך אין א זעהר גערייכטער און פייערליכער שטימונג. נאך דער פארשטעלונג, נאך דער פארשטעלונג טיגע בלומען־קוישען, פאר'ן רעזשיסער דוד הערמאן פאר'ן דעקאראטאר מואה, קונסט־מאלער ווינטער, לאך־זעלים און פאר די אנדערע מיטגלידער פון דער טרופע.

דער פערזאמעלטער עולם האט דעם רעזשיסער און די ארטיסטען איינגעארדענט א שטורמישע אוואציע.

נאך דער פארשטעלונג איז אין גרויסע'ס רעסטאראן פארגעקומען א באנקעט לכבוד די ווילנער, אין וועלכען ס'האבען זיך בעטייליגט פארשטעהער פון דער ליטעראטור, קונסט און פרעסע.

דער באנקעט האט זיך פערצויגען ביז פארטאג.

היינט ווערט דער „גולם" ווידערהאלט.

—=:[]:=—

ספארט-בעוועגונג

„וירנאטשאנע" – „חשמונאי" 2:3.

„שטערן" – „בר כוכבא" 0:3.

ראדיא-פראגראם

זונטאג ד. 24. אויגוסט 1930

10.51 גאטעסדינסט פון דער ווילנער באזיליקע, 11.58 צייטסיגנאל פון ווארשא און הייגנאל פון מאריאצקען טורעם אין קראקא. 12.05 מוזיק פון גראמאפאן־פליטעס. 13.15 טאגעס־פראגראם, קינא און טעאטער־רעפערטואר. 16.50 מוזיק. 17.10 וואס האט מען געלערנט מיט 100 יאהר צוריק. 17.25 קאנצערט פון פאליציי־ארקעסטער אין ווארשא. 18,45 פערשידענעס. 19.05 אנגענעהמע און נוציליכע אינפארמאציעס. 19.25 גראמאפאן־פליטעס. 19.40— שול־קאמוניקאט, 19.55 פראגראם אויף מארגען, קאמוניקאטען, צייט־סיגנאל פון ווארשא. 20.00 ליטעראַרישע פיעטל שעה. 20.15 פאפולערער קאנצערט פון שווייצער טאל און ווארשא אויסגעפיהרט דורכ'ן פילהארמאנישען ארקעסטער, 22.00 פעליעטאן. 22.15 קאמוניקאטען, טאנץ־מוזיק.

פאליטישע פראצעסען

אין קרייז־געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען 19־יעהריגען ישעיה ליפעימאן, וועלכער איז בעשולדיגט אין קאמוניסטישער טעטיגקייט, אז ער האט אין אינטערנאציאנאלען פרייען־טאג דעם 8־טען מארץ, אויסגעהאנגען א רויטע פאהן און א פראקלאמאציע אויף טארגאווא גאס.

דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף איין יאהר טורמע.

* * *

(ב) אין קרייז־געריכט זענען געמשפט געווארען פאר פערשפרייטען קאמוניסטישע אויפרופען מאיר איצקאוויטש משה געלבארט און זלמן סאלאמאנאוויטש. זיי זענען אלע דריי פערמשפט געווארען צו פיער יאהר ארעסט.

פייוועל קרישמאן און גרשון מאנדעלשטאם זענען בעפרייט געווארען.

קאנקורענץ צווישען דעטאיל און הורט

(ב) דער הענדאליסטען־פעראיין האט בשעתו זיך געווענדעט מיט א מעמאריאל צו דער האנדעלס־קאמער, אין וועלכען ער ווייזט אן, אז דער הורט־פערקויף וועלכען פיהרען אויס איינצעלנע פאבריקאנטען, ברענגט שאדען די הענדאליסטען. אזוי ווי דער מעמאריאל האט, זעהט אויס, נישט געהאט קיין ווירקונג, האט דער פעראיין בעשלאסען זיך צו ווענדען מיט א מעמאריאל צום האנדעלס־מיניסטעריום אנצוווייזען, אז דאס פערקויפען אין דעטאיל דורך די פאבריקאנטען, ווידערשפריכט דעם אינדוסטריע־געזעץ.

א משוגענער הינט

געביסען 12 קינדער

אין דארף ליסאגאר האט א משוגענער הונט געביסען צוועלף קינדער, וועלכע זענען אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל. זייער צושטאנד איז געפעהרליך.

א צוזאמענשטויס

(ב) הענטער זשאפיענעץ אויפ'ן שאסע איז געכטען פארגעקומען א צוזאמענשטויס פון א לאסט־אויטא מיט א פוהר. וועלכע האט געפיהרט 10 באלאנען מיט עסיג־עסענץ, בעת די פוהר איז געבאהרען מיט די באלאנען, איז אויף איהר אריין א לאסט־אויטא מיט מאנופאקטור. דער וואגען איז אראפגעשטויסען געווארען אין גראב ביים שאסע. אלע באלאנען האבען זיך צובראכען, און די עסיג־עסענץ איז אויסגעגאסען געווארען.

דער לאסט־אויטא איז ענטלאפען און מ'האט נישט בעוויזען צו פערצייכענען זיין נומער.

פאליציי זוכט דעם שולדיגען.

א בהמה — א פערזעהניש

(ט) דער קאלישער דאקטאר פאלעסלאוו צעגלאזסקי האט אין דארף קאזשמינעק ביי קאליש זיך צופעלינ אנגעשטויסען אויף א נאטור־אויסטערלישקייט. ביים לאנדווירט פארעק האט א בהמה געבוירען א טויט קעלבעל מיט 2 קעפ. פונ'ם האלז ביים קעלבעל וואקסען ארויס 2 קעפ מיט 2 מארדעס, אויף יעדערער א בעזונדער מויל און איין אויער. דער דאקטאר האט דאס קעלבעל אפגעקויפט.

טראגישער טויט אונטער א צוג

אויף די באהן־שינעס ביי יודער ווילענסקא גאס איז אריינגעפאלען אונטער א מאנעווריר־צוג דער 18־יעהריגער אנטאני ברינעווסקי, וועלכער האט איינגעבראכט פאר דעם באהן־בעאמטען אנטאני בראלטשיק זיין ווינער, וועלכען ער האט פערגעסען מיטצונעהמען מיט זיך.

ברינעווסקי איז אויפ'ן ארט דערהרגעט געווארען.

בראלטשיק איז א סובקאנטאר ביי ברינעווער סקיים טוטער.

אייז

יעדן קוואנטום שטעלען מיר צו פעטריקאווער 116 טעל. 190-48, פאלודניאווא 22 טעל. 191-26

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל־ארצט פאר נירען, בלאז און אורין־קראנקייט

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעמט אן פון 4–7 אווענד.

פערפומעריע, זאוואדזקא 5

די גוט = בעקאנטע   די גוט = בעקאנטע

עמפפעהלט צום איצטיגען סעזאן א רייכען אויסוואהל פון די בייעסטע

פערפומען
פודערן
טואלעט־וייפען

קעלנישע און בלומען־וואסערן
קאסמעטיק אין און אויסלענדישע
צו קאנקורענץ־פרייזען!

בעמערקונג: ווער עס בעזוכט מיין פערפומעריע, בלייבט אויף שטענדיג מיין קונה.

פאר אנגראסיסטען — אויסנאהמס־ראבאט.

PERFUMERJA מיט אכטונג

J. DRUKIER, Zawadzka 5, tel. 175-92

א געוועט צוליב א פּאַטש

(דערצעהלונג)

און צירק פּאַ״ריטשי איז געווען אַ בערימטער קלאָון. געהייסן האָט ער טאַאלי. יאָרן און יאָרן האָט ער לאַכן געמאַכט דעם עולם מיט זיין אַמפּטינגען פּנים. יאָרן לאַנג האָט ער אַריינגעכאַפּט אַ שלל מיט פּעטש. און דערביי איז זיין אויסדרוק געווען זעהר מאַיעסטעטיש. נאָך דער פאַרשטעלונג האָט ער גע־האַט די טבע אַריינצוגעהן אין בופעט און די יונגע, וואָס האָבן געוואוסט וועגן דעם קלאָונס געוואוינ־הייטן, זענען אויך אהין שטענדיג געגאַנגען, כדי זיך צוצוהערן צו זיינע אינטערעסאַנטע מעשיות.

און איינעם אַנ'אָוענט האָט ראַדרינאַ, ראַקוועל און איך מכבד געווען טאַאלי מיט ליקער. דעמאָלט האָט ער אַריך אַת שטימונג און האָט אונז דער־צעהלט די לוסטיגסטע פּאַסירונגען אין זיין קאַריערע.

— טאַאלי, — האָט ראַקוועל טאַמאַמאַל גע־פרעגט — וויפיל פּעטש האָט איהר שוין אויסגע־שטילט אין משך פון דער גאַנצער צייט, וואָס איהר אַרבייט אין צירק?

טאַאלי האָט גענומען חשבונען אויפ'ן מאַרמאָר־טישעל, און נאָכדעם האָט ער געזאָגט:

— בערך 42650,

— און וויפיל האָט איהר בעקומען?

.42649

איך פאַרשטעה אייך נישט.

נאָר פּשוט: איך האָב דערלאַנגט דעם ערשטען פּאַטש.

און דער קלאָון האָט טאַקע רעכט געהאַט. ראַק־וועל האָט זיך פונאַנדערגעלאַכט און געזאָגט:

— אויף דער אַרענע בעקומט מען פּעטש לייכ־טער, ווי אין טאָג־טעגליכען לעבען.

— בשום אופן נישט, — האָט ראַדרינאַ געענט־פערט — און לעבען איז נאָר גענוג אויסצודרעהן אַ'ערך־מאַן.

טאַאלי האָט ערנסט געפרעגט:

— מיינט איהר, אַז פון אַ דאַמע איז אויך אַזוי לייכט צו בעקומען פּעטש, ווי פון אַ מאַן? פער־שטעהט זיך, עס הענגט טאַקע אָפּ פון דעם, אויב מען מאַכט איהר אַנ'אומשטענדיגען פאַרשלאַג.

— און אָהן אַזאַ אומאנשטענדיגען פאַרשלאַג? — האָט טאַאלי געפרעגט.

מיר האָבען איהם פערוואונדערט אַנגעקוקט, און ער האָט געזאָגט:

— איך וועט זיך מיט אייך, אַז איך וועל קריגען פּעטש פון אַ דאַמע, אָהן חעם, און איך זאָל צו איהר אויסרעדען אַ וואָרט. איך וועל איהר אויך קיין מינדע־סטען ריהר נישט טון. נעמט איהר אָן דעם געוועט?

— יאַ, איך וועט זיך מיט אייך. און איך וועל אייך בעווייזען דעמזעלבינען קונץ. — האָט ראַדרינאַ געענטפערט.

און 5 מינוטען אַרום זענען מיר געפאָהרען אין ראַדרינאַס אויטאָמאָביל אויפ'ן מאָנמאַרטר: ראַקוועל, דער קלאָון, ראַדרינאַ און איך. מיר זענען אַריין אין באַר קאַליפרי. אויף הויכע שטולען זענען געזעסען נאַכט־הולטאַקעס. אַרום זיי זענען אַרומגעפלויגען נאַכט־פויגעלעך. מיר האָבען זיך צוגעזעצט נאָהענט צו דער טיר און גענומען מיט אומגעדולד וואַרטען. באַלד איז געקומען אַ יונגע פרוי. אַליין איז זי גע־ווען. זי האָט געהאַט אונטערגעפאַרבענע אויגען, אַ קליינעם נעזעל, און איהר ליפּען זענען געווען אויס־געמאָלען מיט קאַרמין אין דער פאָרם פון אַ האַרץ.

— זי קומט נאָך אייך, — האָט טאַאלי איינגע־רוימט ראַדרינאַן.

אונזער פריינד האָט זיך אויפגעהויבען אַנטקעגענגעגאַנגען דער יונגער דאַמע, און זיך צוגעזעצט מיט איהר אויף אַ זאַפּקע. מיר האָבען זיך שאַרף צוגעקוקט צו איהר, און עס איז געווען צו מערקען, אַז ער איז אַפּיסעל צומישט ווייל איהם איז פאַרגע־קומען עפּעס אַפּיסעל אומגעוועהנליך און גאָר נישט פּשוט צו בעקומען פון אַזאַ אומבעקאַנטער פרוי אַ פּאַטש אַז וועלכער נישט איז אויפגערעגט פון זיין איט, נישט רעדענדיג מיט איהר קיין וואָרט. זיין שכנטע האָט איהם מיט אַ פריינדליכען פּנים גע־בעטען איהר מכבד צו זיין מיט אַ שערי־קאָבלער.

ראַדרינאַ האָט נישט געענטפערט. זיין צעמישטע ניש איז אַלץ געוואַקסען. אָבער ער האָט קיין וואָרט נישט געזאָגט. און מיר האָבען געמערקט, אַז ער זוכט אין גרויס פערצווייפלונג עפּעס אַ מיטעל, ווי צו בעקומען אַ פּאַטש און חערמיט צו געווינען דעם געוועט.

— וואָס ביסטו אַזוי טרויעריג, מיין טייערער? — האָט דאָס מיידעל געזאָגט, און איהם צערטליך גענומען אונטער'ן אָרעם. ראַדרינאַ האָט הינטער־רוקען געבאַלט די פויסטען. איצט האָט ער שוין גאָר פערלוירען יעדע האָפנונג צו בעקומען אַ פּאַטש פון אַזאַ צערטליכען נפש. ווי פיהרט מען אָבער האָט אויס צו בעקומען פון איהר אַ פּאַטש? און אין זיין צאָרן האָט ער געוואָרפען אַ כמאַרנעם, פינצטערן בליק אויף זיין שעהנער שכנטע. דעמאָלט האָט זי געזאָגט:

— יאַ, דו ביסט אַ טיראַן לגבי פרויען. אַט האָב איך טאַקע האַלט.

ראַדרינאַ איז געווען זיכער, אַז ער האָט אַלץ פערלוירען, ער האָט פערלוירען דעם גאַנצען מוט, האָט זיך אויפגעהויבען און צו צו אונז.

— טאַאלי, איך האָב פערשפּילט, — האָט ער געזאָגט, — איצט איז אייער רייה.

— אמת, — האָט דער קלאָון געענטפערט, — און איך תור אייך אָבער נאָכאַמאָל, מיינע פריינד, וואָס איך האָב צוגעזאָגט, אַז איך וועל קיין וואָרט צו דער פרוי נישט־ריהען און זי אַפילו נישט אָנרירען.

— אָפּגעמאַכט — האָט ראַדרינאַ אויסגערופען.

— איך וואַרט אויף דער ערשטער פרוי, — האָט טאַאלי געענטפערט, — וואָס וועט אַריינקומען אַהער.

אונז איז נישט לאַנג אויסגעקומען צו וואַרטען, און זאָל איז אַריינגעקומען אַ קליינע בלאָנדינקע, אירע אויגען האָבען געשטראַהלט אונטער די גאָלדענע לאָקען, און צום ווינקעל מויל איז איהר געווען צוגע־קלעפּט אַ שיינהייט־פלאַסטער. טאַאלי האָט זיך אויפ־געהויבען און נישט אַ וואָרט רעדענדיג, איהר גע־גאַנגען אַנטקעגען.

— אויב ער וועט בעקומען אַ פּאַטש פון אַט דער מיידעל, הייס איך פּוטיפר — האָב איך געזאָגט.

דערווייל איז די בלאָנדינקע צוגעגאַנגען צום טיש פון איהרער אַ פריינדין. מיט דער רעכטער האַנט האָט זי זיך אָנגעשפּאַרט אין טישעל און אָנגעהויבען פיהרען אַ שמועס.

טאַאלי האָט זיך צוגעזעצט הערביי, נאָכגע־מאַכט איהר פּאָזע, זיך אויך אָנגעשפּאַרט מיט דער האַנט אין טיש און געמאַכט דעם אָנשטעל, ווי ער וואָלט רעדען. די יונגע פרוי האָט איבערראַשט זיך אומגעדרעהט. טאַאלי האָט אויך דאָס זעלביגע געטאָן. זי האָט אַ קוועטש געטאָן מיט די אַקסלען. טאַאלי אויך. זי איז אַוועק ווייטער, זיך צוגעזעצט צו אַנ'אַנדער טישעל. טאַאלי האָט זיך אויך אויפגע־הויבען און צוגעגאַנגען צו דעם שכנות'דיגען טישעל. זי האָט בעשטעלט אַ קעלישעק קימל. טאַאלי אויך דאָס זעלביגע. זי האָט פערזוכערט אַ פּאַפּיראָס. טאַאלי אויך. נאָכדעם האָט זי זיך אויפגעהויבען, כדי זיך אַ פּודער צו טון פאַר'ן שפּיגעל. טאַאלי האָט זיך אויך אַוועקגעשטעלט לעבען איהר. זי האָט אַרויסגע־נומען פון איהר בייטעלע די פּודער־שאַכטעל און זיך גענומען פּודערען. טאַאלי האָט אויך נאָכגעטאָן איהרע בעוועגונגען.

דעמאָלט האָט זי מיט אַמאָל אַ געשריי געטאָן און גרויס צאָרן: — וואָס וויל ער, אַט דער חוצפהניק? — און זי האָט אַנ'ענערגישען פּאַטש געטאָן דעם קלאָון.

— מזל טוב, טאַאלי, — האָט ראַדרינאַ באַלד געזאָגט צו דעם שמייכלענדיגען קלאָון, און איהם גע־דריקט די האַנט. — איך קום אייך 25 לואַי. און כדי צו פייערען אייער נצחון, לאָז איך איין די בלאָנדע מיידעל אויסטרינקען מיט אונז אַ גלאָז שאַמפּאַניער.

און אַ חודש אַרום האָב איך בעגעגענט מיינע פריינד ראַדרינאַ און ראַקוועל, און ראַדרינאַ האָט מיך געפרעגט, אויב איך בין נאָכאַמאָל געווען אין צירק פּאַררינאַ.

— ניין, — האָב איך געענטפערט. — דעם יענעם אָוענט, וואָס האָט דיך געקאָסט 25 לואַי, בין איך נאָך דאָרטען נישט געווען.

— טראַכסטו נאָך איצטער וועגען טאַאלי און וועגען דיין געוועט מיט איהם?

— יאַ, טאַאלי, — האָט ראַדרינאַ אויסגערופען

— ווייסטו שוין די נייס?

— איז ער אפשר אַ קאַנדידאַט צו די קאָמענדאַנטען וואַהלען?

— ניין, אָבער מיר זענען שולדיג אין דער גרויסער ענדערונג וואָס איז פאַרגעקומען אין זיין לעבען.

— וואָס ווילסטו דערמיט זאָגען?

— דער פּאַטש פון פרייליין פּאַגויש (דער שיינער בלאָנדינקע פון דעם קאַליפרי), האָט געענדערט דעם גאַנצען גורל פון דעם קלאָון. ער האָט זיך שטאַרק פערליבט אין דעם מיידעל מיט דער לייכטער האַנט און האָט מיט איהר חתונה געהאַט. ווי עס שיינט צוליב דעם, כדי זיך אויפ'ן גאַנצען לעבען צו פּטור ווערען מיט פּעטש...

מאַריס דעקאָברא.

קליינע
קיהלונגס-איינריכטונגען
פאַרדערן נישט קיין שום אויפזיכט
„GLACIA"
העכסטע ווירקונג גוט בעהאַנדלונג.

פאַר האָטעלען, צוקערניעס, לאַבאָראַטאָריעס, מלעטשאַרניעס און עהנליכע צילען.
פאָדערט אומזיסטע אָפּערטען!
Stocznia Gdańska
Łódź, ul. Traugutta 9, tel. 14183
סיזערען גענוצטע סוב-פּערטעטער.

אין דער לעטשניצע
17 זגיערסקאַ 17
איז טעטיג פון 1—2
ערצטליכער הויט- ווענערישער קאַבינעט
אונטער דער לייטונג פון
ד״ר ה. רושאַנער

פאָטאָגראַפישער אַנשטאַלט
ל. לאַקס
זשעראָמסקי-גאַס (פּאָנסקאַ) 84
טראַמוויען: 5, 6, 8, 9 און 16
פיהרט אויס כלערליי אויפנאַהמען
פּאָסטקאַרטען, פּאָרטרעטען א. א.
קינסטלערישע אויספיהרונג
ביליגע פרייזען
אויפנאַהמען פאַר פּאַספּאָרט און מעטריקעס.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג אַקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 134—72
נעמט אָן אינדערהיים פון 2-3 פ. מ. פון 7-9 נ. מ.
אין קליניק „סאַנאַטאָ״ אַגראַדאָווא 10 פון 12—1

בוכהאַלטעריע
איינפאַכע און דאָפּעלטע
איטאַליענישע
און אַמעריקאַנישע
ווי אויך מאַשין-שרייבען און רעכנען לערן איך אויס גרונטליך פאַר 30 זל. בלויז מאַשין-שרייבען 10 זל. קולינ-סקיעגאַ 50 קוו. אָפּצינע ערשטער שטאָק (פריהער צע-געלניאַנאַ 55) בעמערקונג: פיר עלטערן אויך קאָרעס-פּאָנדענץ האַנדעלס-ערשמע-טיק און סטענאָגראַפיע.

שייטלען
צו מעסיגע פרייזען
צו בעקומען ביי
פּאַרזשונצקאַ קאַמינאַ 5.

אַנ'אָרט צו שלאָפען
פאַר צוויי שילער (אָדער 2 אָנשטענדיגע יונגעלייט) איז אָפּצוגעבען. צו ערפאַרן 14 פּאַמאַרסקאַ 14 אויפ'ן הויף, 2. שט. לאַסקי

18242

אונזער ח׳ מיטאַרבייטער ה
משה פיינקינד
איז צוריקגעקומען פון אורלויב און נעהמט אָן אינטערעסאַנטען אין אַלע געריכטס- און היפּאָטעק-ענינים, אין פּיעטריקאָוו, פּילסודסקיעגאָ 36, געגענאיבער דער צענטראַלער אַלעי.

השבת אבדה.
פרייטאַג, פאָהרענדיג מיט'ן טראַמוואַי ביז ווידזעוו און פון ווידזעוו מיט'ן אויטאָ אויף ווישניעוואָ-גורא האָב איך פערלוירען 15 וועקסלען אויף אנ'אַלגע-מיינע סומע ביז 2400 זל. אַלע וועקסלען ווערען ערקלערט פאַר אומגילטיג. די נויטיגע בעוואָרעני-שען זענען געמאַכט געוואָרען. דער עהרליכער פינ-דער ווערט געבעטען געגען גרויסע בעלוינונג אָבצוגעבען נאַוואָמיעסקאַ 8, דוד מערזעל 8223 דיסקרעציע געזיכערט.

וויכטיג פאַר אַבריייזענדע נאָך פראַנקרייך!
אַלע, וועלכע ווילען פאָרייזען נאָך פראַנק-רייך, בעלגיען, טשעכען קענען בעקומען אומזיסט גענויע אינפאָרמאַציעס ביי
שפּיצבערג, פּאָמאָרסקאַ 40
טעגליך פון 4—10 אָוונט. סערטיפיקאַטען, ביטעס, איבערזעצונגען און אַנדערע פּאַפּאַליטעטען.

Dr. M. WAJNBERG
נערוועז-קראַנקהייטען
זשעראָמסקיעגאָ 25, טעל. 20-172
צוריקגעקעהרט
נעהמט אָן אין דער לעטשניצע „VITA", פון 12—1

וועכבערייז כירורגישע קליניק
„SANATO"
אַגראַדאָוואַ 10 טעל. 57-213
1-טע און 2-טע קלאַס
ערצטליכע אויפזיכט
איבער דער מוטער און קינד.
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלע.
200 זל.

Dr. med. A. Uryson
אינערליכע קראַנקהייטען
קאָנסטאַנטינער 20, טעל. 85-215
צוריקגעקעהרט.

דער בעוואוסטער פּענסיאָנאַט
„WIENER" אין גלאָווגא, אין גלאָווגא
אין העררליכען געבירגיגען טרוקענעם וואַלד
זובילגע צימערן
איז געוואָרען איינציגע פלעצער פריי.
גאַראַנטירטע גוטע בעהאַנדלונג! ערשטקלאַסיגע קיך!
ראַדיאָ = פּלאַזשאַ
צו ערפאַהרען אין לאָדז, וואָסכאָדניאַ 27 ביי ווינער.
מיט אכטונג פּענסיאָנאַט-איינהאַבער ווילענבער
גלאָוונאַ, (ביי לאָוויטש) נאָוואַ וואַרשאַווסקאַ הויז ביאַליק. 3 מינוט גאַנג פון באַהנהויף.

אויפרוף!
אחינו בני ישראל! אזוי ווי עס איז געגרינדעט געוואָרען אין ראַדאָ-גאָסט אַ „תלמוד-תורה", ווערט געבעטען צו ערשיינען מאַסענווייז היינט, 5 נ.מ. אין דער ראַדאָגאָסטער שוהל (ושוראָוויע 4) אויף דער דרשה וועלכע עס וועט האַלטען דער ראַדאָשיצער רבי שליטא הרב הצדיק ר ישראל יוסף פון ראַדאָשיץ, וואָס איז געקומען ספּעציעל צו דעם צוועק.
מיט אכטונג
די צייטווייליגע פערוואַלטונג.

לעזט!
אכטונג! אכטונג!
קאָנקורענץ-פרייזען!
כדי צו ערמעגליכען די ברייטסטע קרייזען פון ג׳ פובליקום צו בעקו-מען אַ ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאַהמע זענען די פריי-זען אין מיין פאָטאָגראַפישען אַנשטאַלט געוואָרען פערקלענערט ווי

12 שטיק („Express pictures")	זל.	2
6 „ פּאַסט-פאָטאָגראַפיעס	„	2
6 „ פּאַסט- „ ברוין	„	6
6 „ „ אויף זייד	„	8

אכטונג! צו אַ ½ טוץ זיידענע פּאַסט-פאָטאָגראַפיעס גיט מען צו אכטונג!
אַנ'אָריגינעלען פּאָרטרעט בחנם!
ס'ווערען אויך אויסגעפערטיגט פּאָרטרעטען אין ראַהמען און אויך אַ פּערסויף פון ראַהמען
קומט און איבערצייגט אייך
מיט אכטונג „PARISIEN"
קונסט-אַנשטאַלט
פּראַנצישקאַנער 30.

אַנאָנסן אין „נייעם פאָלקסבלאַט" האָבן דעם גרעסטען ערפאָלג!

קלאנג-פילם-טעאטער
„MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178.

הייבט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פרעמיערע!
דאס ליד פון דער סטיכיע

אין די הויפטראלען:
LUPE VELEZ
GARY COOPER
LOUIS WOLHEIM

די פרייזן פון די פלעצער זענען נישט פערגרעסערט.

8-קל. מעדכעז גימנאזיום
מיט 3 פארבערייטונגס-קלאסען (A. B. C.)
מיט פולע רעכט פון רעגירונגס-שולען (קאטעגאריע A.)
MARJI HOCHSTEINOWEJ
Wólczańska 23, telef. 214-27

די איינטריטס-עגזאמענס הויבען זיך אן דעם 31-טען אויגוסט
דאס איינשרייבען פון שילערינס — טעגליך פון 10—2 און פון 5—7 אוונט

בעמערקונג: „א קינדער-היים" ביים גימנאזיום
פאר מעדכען און קנאבען פון 4 יאהר אן.
די בעשעפטיגונג אין דיזער פארשולע זענען פאר און נאכמיטאג.

אין דער 7 קלאסיגער שולע פון
יצחק גאלדבערג
Aleja I Maja 16, Tel. 127-98

ווערן אנגענומען איינשרייבונגען פון תלמידים צום נייעם שול-יאר 1930/31

די דאזיגע שולע, וועלכע האט זיך שוין זייט יאהרען לאנג קונה שם געווען אלס מוסטערהאפטע צווישען דער ארט לעהר-אנשטאלטען אין אונזער שטאט — ווערט פון נייעם שול-יאהר אן אי"ה ווידער אויסגעשטעלט דורך נייע פעדאגאגישע קרעפטען פון לעהרער ספעציאליסטען און מלמדים מומחים, יראים ושלמים אויף דער העכסטער מדרגה פון איהר אויפגאבע.

די גרעסטע ענערגיע און אנשטרענגונג וועלען אבער פערווענדעט ווערען אויף למודי קודש: חומש-רש"י, נ"ך, שלחן-ערוך, משניות און גמרא מיט תוספות, ווי אויך לשון-קדש און דקדוק.

אויסער די כתות און קלאסען פאר די שול-פליכטיגע תלמידים, איז אין דער שולע ספעציעל איינגעארדענט א קלאס פאר אנפענגער, וועלכע אונטערליגען נאך נישט קיין שול-צוואנג, ערגעצוועל פאר אונגעפעהר 6-יאהריגע קינדער. און אויך בנוגע אט די „תינוקת של בית רבן" ווערט אין דער דאזיגער לעהר-אנשטאלט ענטפלעקט א קאלאסאלער ערפאלג סיי אין די למודים סיי אין'ם עכט-יודישען חינוך.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעם פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיסן

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרוים אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א מעסער-קאן און עס פאלט ארויס אין דעם בוים און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גומענע היל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר-דאקטאר ברעכבערגיונג בעצייכענען זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכסטע

בראך. אויך פאר הויקערס לייטונגען מיט היל-גארסעטען און שפארעטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פיס ספעציעלע אייגלאגען אין די שיך. קינסטליכע גלידער פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס ערוועהנטע ערשיינען פון די קראנקע איז אונגעריכט געווארן, דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארענטש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויף אן פערזיכערונג פון דער קראנקען-קאסע

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאנק דעם הערן דיר. י. ראפאפארט ספעצ. פאר בראך, וועלכער נעמט אן אין לאדז, וואולטשאנסקא 10 טעל 221-77 פראנט פארט. פאר זיין נעטיסענהאפטען פערלעגען מיר א גומענע היל-באנדאזש לויט זיין מעטאדע. האב געליטען אויף בראך 20 יאהר און א דאנק איהם בין איך היינט געראטעוועט אזוי, אז כ'קען איהם יעדען אנצייכען אלס עמפפעהלע.

Dr. BERGHOF Arzt.

Dr. med.
A. BANASZ
ספעציאל-ארצט פאר
נירען און בלאז-קראנקה,
וואולטשאנסקא 23
טעל. 139-88
נעהמט אן פון 3–4 נ"מ.

DR. MED.
M. DAWIDOWICZ
אינערליכע קראנקהייטן
ספעצ. פאר הארץ און לונגען
צוריקגעקערט
נעהמט אן פון 6–8 נ"מ
שענקעוויטש 3/5
און פון 1–2 אין דער לעטשניצע „VITA"

א זעהר גוטער
פאכמאן
ביי מאטע ווי אויך שמי-רען זוכט א פאסטען
תאלבארסקא 19 קאהן

א יונגעל
פון 14–15 יאהר, זאל קאנען שרייבען און לע-זען ווערט געזוכט ס'קען זיין פון דער פראווינץ מיט לעזשי. אפערטען אונ-טער „יונגע" אין אדמיג.

א זאקען-פאבריק
פון 6 ביז 10 מאשינען ווערט געזוכט אויף פאכט (טיילונג 14 און (12) אפערטען אונטער „זאקען-פאבריק."

סוויטערס, פולאווערס
שען און ביליג, בעקומט איהר נור אין דער פאבריק פון: **A. Wajsblum**
Piotrkowska 17
8319 2-טער הויף.

א צימער
צו שלאפען פאר 1 אדער 2 אנשטענדיגע יונגעליים איז פון זאפארט איבער-צוגעבען. צו ערפאהרען פיעטריקאווער 28 יו. 10

שטאפערינס
ווערען געזוכט
צו מעלדען זיך
ליפאווא 78
ביי זאיאנץ.

7-kl. Szkoła
dla żyd. inteligencji (Zakład Freblowski)
KACENELSON-NACHUMOW
ul. POMORSKA 20 tel. (183-40). Zapisy w godz. od 4–7 p.p

7-קל. שולע און פרעבלשולע פאר קינדער פון יוד. אינטעליגענץ
קאצענעלזאן-נאחומאב
פאמארסקא 20 טעל. 183-40. איינשרייבונגען פון 4 ביז 7 נאכמיטאג

די שולקאנצעלאריע נעהמט אן איינשרייבונגען פון קנאבען און מעדכען וואס זענען אין שולצוואנג. אין פארבערייטונגס-קלאס (A°) ווערען אנגענומען קינדער פון 5½ יאהר. אין פרעבלשולע (שפיל-שול) קינדער פון 3-7 יאהר

די אונטערריכטס-שפראך אין שולע, ווי אויך אין פרעבלשולע איז פויליש.
פיר קנאבען א פערגרעסערטער קורס פון העברעאיש און אלע למודי-קודש אונטער דער פערזענליכער הנהלה פון
ר' יעקב בנימין קאצענעלזאן
פיר מעדכען א ספעציעלער קורס פון טענץ, ריטמיק, פלאסטיק לויטן פראגראם פון טאנץ-שולען פאר קינדער אונטער פאכמענישער לייטונג

פיר פידיש שוואכע קינדער, ווי אויך פיר אונבעמיטעלטע ווירד ערעפענט א נאכמיטאג שולע ביז 50% ביליגער נאכמיטאג פרעבעלשולע

וויכטיג פאר שניידער-מייסטער און קאנפעקציאנערן!
מיר טיילען מיט, אז צוליב דער בעקוועמליכקייט פאר דער געעהרטער קונדשאפט האבען מיר איבערגעטראגען אין א פערגרעסערטע לאקאל אין וועלבען הוי' פראנט דאס 3-טע געוועלב אונזער
שניידער-צודאטען-געשעפט
וואו מיר בעווייזען אויף לאגער צום ווינטער-סעזאן א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע

פאלטען-פוטערס	אלפאגאס	סאמט-קעלנער
סאטינעז,	זיידענע פוטערס	ספעציעל אפטיילונג פון
וואטעלינעז,	ראסהאר	דאמען
וויקטאריעס,	קעפער	הערען
בעק	סרויזע	קינדער
ערמעל-פוטער	מושלין	קנעפ
וולאשנאקא	לייווענד	גארנע

קומט און איבערצייגט אייך! מיט אכטונג

BAZAR KRAWIECKI 8 נאוואמיעסקא 8
פראנט - געוועלב
אין הויז ווי עס געפינט זיך דאס טוך-לאגער פון בנימין מאראקא
בעמ.: פאר בעשטעלטע שניידער ספעציעלען ראבאט.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונט. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער - שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ - שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 אכמ. און פון 6 — 9 אוונט.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.
ווּשעושינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן ק'	4½—5½
ד"ר קפרשנער קינדער-קראנקה.	9-11 3-4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר ביבערנאל הויט און וועגער.קר.	11½—12½
ד"ר שמירנעלד נערווען און גמטשיגע קר.	1—2
ד"ר נאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—5
ד"ר שמפרלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½—5½

פאליקא-טעראפיע, שמערץ-שטרענגען ווי שמאלען א. ז. מאסען-שמאלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראל. איינ-שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף פערלאנג היינען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאדשינסקי-סטאראפאלסקא
צאהן-ארצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קראנען, פאמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

Z Prawami Gimnazjów Państwowych
8 kl. Żeńskie Gimnazjum Tow.
„Kultura"
w ŁODZI, ul. PIOTRKOWSKA 85 tel. 174-85

איינשרייבונגען נעמט אן דער סעקרעטאריאט פון דער שולע טעגליך פון 9 א זייגער פריה ביז 1 בייטאג. נידריגער אבצאהל. אנהויב פון שול - יאהר און איינטריטס-עקזאמענס דעם 3 סעפטעמבער ד. י.

די 8-קל. מענער רעליגיעזע גימנאזיום
„בית-אולפנא"
60 צעגעלניאנא 60
אונטער דער לייטונג פון דירעקטאר אינזשיניער א. רוסאס.
איינשרייבונגען אין די פארבערייטונגס-קלאסען און אין אלע גימנאזיאלע קלאסען נעהמט אן די קאנצעלאריע טעגליך פון 10–2 פארמיטאג.
די עגזאמענס הייבען זיך אן א' פ' תצא (31 שיערפיען) 10 א זייגער פארמ

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלן א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פארן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פאראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פארן טעקסט—18 גר. פריטאג און ערב יו"ט—24 גר. און דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 " " " " 60— " " "
נאכן טעקסט—12 " 4 " " " 18— 8 " "
אויסער דעם שטעם 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 2[illegible]